

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ΄

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστη. Ἔτους καὶ εἴνα ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 22.

28 Δεκεμβρίου 1886

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διήγημα

Ὁ ἄνεμος ἐγόγγυζεν ἐπὶ τῶν στεγῶν, ὡσεὶ ἐξέχευε τοὺς ὀλοφυρμούς, οὓς συνήντησε καὶ συναπεκόμισε κατὰ τὴν θυελλώδη διὰ χωρίων καὶ πόλεων διάβασιν αὐτοῦ.

Τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ· ἀλλ' ἠδεῖα θερμότης ἐπεκράτει ἐν τῷ ἐστιατορίῳ ἀθηναϊκῆς τινοῦ οἰκίας, οὐ αἱ τῶν παραθύρων ὕαλοι εἶχον ἐφιδρώσῃ ἔσωθεν καὶ θαμβωθῆ.

Ἐπὶ ἔδρας, παρὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ στρογγύλην τράπεζαν, πρὸ τῆς μαρμαρίνης ἐστίας, ἐκάθητονωχελῶς νεᾶνίς τις. Διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ θωπεύουσα τὸ κάτω χεῖλος τῆς, ὡσεὶ ἀπεφύλλιζε τριαντάφυλλον, ἐν βαθεῖα σκέψει, παρετῆρει τὰς πορτοκαλόχρους τῆς πυρᾶς φλόγας.

Αἶφνης ἀποφασιστικῶς ἐγεγρεῖτο:

— Ὁὐ τοῦ γράψω! ἐψιθύρισε.

Καὶ ἐξεληθούσα ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον φέρουσα μελανοδοχεῖον καὶ χάρτην καὶ γραφίδα.

Πόσον ὠραία ἦτο κεκλιμένη οὕτω ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἐν ᾧ ἡ ταχεῖα καὶ εὐώδης ἀναπνοή της συνᾶδεν μόνῃ, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ δωματίου, τὸν ἐπὶ τοῦ χάρτου τριγμὸν τῆς γραφίδος καὶ τὸν σπινθηρισμὸν τῶν ἐν τῇ ἐστίᾳ δαυλῶν! Ἐρρεν ἀπλῆν ἐκ μερινοῦ ἐσθῆτα μετὰ περιστηθίου ἐκ λευκῆς φλανέλας, ὑφ' ᾗ διεγράφετο τὸ εὐμελὲς καὶ παρθενικὸν αὐτῆς στήθος. Ἡ μέλαινα καὶ χλιδῶσα κόμη τῆς κατέπιπτεν εἰς δύο βαρεῖας πλεξίδας, ἀνυποτάκτους, ἃς ἀνετίνασεν ὀπίσω διὰ χαρῆσσης τῆς κεφαλῆς κινήσεως. Εἶχε σύμμετρα τὰ χαρακτηριστικά, τὸ μέτωπον γοητευτικὸν τὴν καμπυλότητα, ἀμέσως φέρον εἰς τὸν νοῦν τὴν εὐφυΐαν, ὡς ὠραῖον δοχεῖον τὸ ἄρωμα. Οἱ μεγάλοι καὶ βαθῆως καστανοὶ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς εἶχον ἀπλανές πως τὸ βλέμμα διότι ἦσαν μύωπες, ἀλλ' εἶχον τὴν μουπίαν ἐκείνην, ἣτις μετὰ τύσης χάριτος ἡμικλείει τοὺς ὀφθαλμούς, ὥστε καθίσταται ἀληθὲς θέλητρον. Ἦτο ὠραία οὐ μόνον τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, καὶ εἶχε τὸ σπάνιον χάρισμα νὰ εἶνε περικαλλῆς καὶ ὀρθία καὶ καθημένη.

Ἡ νεᾶνις ἔγραφε πυρετωδῶς, βαθῆως συγκεκλινημένη· χαράξασα ἐν σπουδῇ τὰς τελευταίας λέξεις ἔλαβεν ἐπιστολικὸν χάρτην καὶ ἀντέγραψε

τὴν ἐπιστολήν. Εἶτα δὲ διὰ τρεμοῦσης χειρὸς ἔγραψεν ἐπὶ φακέλλου:

Κύριον Ἐκτορα Φιλανθρωπινοῦ
μουσικόν

Ἐργαῦθα

Μεθ' ὃ ἀνέγνω τελευταῖον τὴν ἐπιστολήν· τόσον δὲ πλησίον τῶν μυωπαζόντων ὀφθαλμῶν ἐκράτει τὸν χάρτην ὥστε τὰ χεῖλη τῆς ἐπέψαυον αὐτόν, ὡσεὶ ἠσπάζοντο τὰς περιπαθεῖς λέξεις.

Αἶφνης ἠκούσθησαν βήματα, πρὶν δὲ προφθάσῃ νὰ κρύψῃ ἢ κλείσῃ καὶ τὴν ἐπιστολήν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον διὰ τῆς ἀνοικτῆς ἀφεθείσης θύρας ὁ θεὸς τῆς Πανάρετος, ὅστις μετὰ τὸν οἰκεῖον χαιρετισμὸν, ἰδὼν αὐτὴν ἀμηχανοῦσαν καὶ τεταραγμένην ἔρριψε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ αἵτιου τῆς ἀμηχανίας, πλησιάζας δ' ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῆς τὴν ἐπιστολήν.

**

Ὁ εἰσελθὼν ἦτο ὑψηλοῦ μᾶλλον ἀναστήματος, τεφρίζον ἤδη ἔχων τὸ γένειον καὶ τὴν κόμην κεκαρμένην, σπινθηροβολοῦντας δὲ καὶ ἀνησυχούς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦτο τμηματάρχης ἐν τινὶ ὑπουργείῳ ἀπὸ ἐτῶν. Ἐν τῷ πελάγει, τὰ κύματα πλήττουσιν ἀφρίζοντα τὸ σκάφος, ἀλλ' ἂν τι ἐξ αὐτῶν εἰσουλίσθησιν εἰς τὸ πλοῖον καὶ κατέλθῃ εἰς τὸν ἄντλον σήπεται ἐκεῖ θολὸν καὶ δυσῶδες, τὸ ἀεικίνητον τέως καὶ ἐλεύθερον πόντιον κύμα, τὸ ἀντανακλῶν τὸν οὐρανόν. Τοιοῦτος ἄντλος εἶνε ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἐν ᾧ ἐλίμνασαν καὶ λιμνάζουσι τόσοι χαρακτῆρες καὶ πνεύματα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, πλήρης πυρὸς καὶ ἐνθουσιασμοῦ πρὸ εἰκοσιπενταετίας, ἐδημοσίευσεν ἔργα, προοιωνίζοντα ἕνα τῶν ἀρίστων ποιητῶν τῆς νέας Ἑλλάδος. Ἀλλ' εἶχε μητέρα καὶ ἀδελφὴν καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐπιούσιου μέριμνα κατέπνιξε τὴν ποίησιν· ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἡττημένων τῆς τύχης, περὶ τῶν ὁποίων μέγας τις κριτικὸς εἶπεν: ὁ ποιητῆς ἀποθνήσκει νέος καὶ ἐπιζῆ ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία δὲν εἶχεν εἰσδύσῃ μέχρι τῆς καρδίας του ὑπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ὑπαλλήλου ἐπέζη ὁ λάτρης τοῦ καλοῦ, οὐχὶ μὲν ὅπως τὸ ἐκφράζῃ, ἀλλ' ὅπως τὸ αἰσθάνηται καὶ τὸ ἀπολαμβάνῃ.

"Αγαμος μείνας, συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν ἀγάπην του ἐπὶ τῆς ἀνεψιάς αὐτοῦ· ἠσθάνετο δὲ μέγα ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον διότι ἦτο ὁ μόνος προστάτης της. Ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος εἶχεν ἀποθάνῃ πρὸ πολλοῦ· ὁ δὲ πατήρ αὐτῆς ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν ἐμπορευθῆ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἀπολέσας ἐν ὀλίγαις ὧραις, κατὰ τινὰ οικονομικὴν κρίσιν, τὴν ἐξ ἐμπορικῶν ἀτυχημάτων ὑπολειφθεῖσαν περιουσίαν του, προσεβλήθη ὑπὸ ἡμιπληγίας διανοητικῆς τε καὶ σωματικῆς· ἀλλ' ἡ συμφορὰ μόνον τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβάλλῃ. Οἱ ἐκπτωτοὶ βασιλεῖς, ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐπὶ ξένου ἐδάφους παρερριμμένοι, διατηροῦσι τὴν αὐλικὴν των ἐθιμοταξίαν, δέχονται εἰς ἀκροάσεις, συνεχιζοῦσιν ἐν αὐταπάτῃ τὸ παρελθὸν αὐτῶν μεγαλεῖον. Ὁμοίως ὁ δυστυχῆς οὗτος ἐκπτωτός τῆς εὐπορίας, ἀκίνητον ἔχων τὸν ἕνα βραχίονα, ἀκαμπτον τὸν τράχηλον, μετέβαινεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐψώνιζε, συνηλλάσσετο, ἦτο ἀπησχολημένος, ἐνόμιζεν ὅτι ἐξηκολούθει τὸ ἐμπόριόν του! καὶ τὸ βλακῶδες μειδίαμα τῆς εὐδαιμονίας ὑπερ ἐπήνθει ἐπὶ τῶν χειλέων του ὅτε ἠγόραζε τὰ ὠὰ κατὰ δύο λεπτὰ ὀλιγώτερον, συνεχίνει περισσότερον τοὺς γνωρίσαντας αὐτὸν παρ' ἂν τὸν ἔβλεπον κλαίοντα!..

Ὁ προστάτης θεῖος τῆς νεάνιδος, οὐδὲν τὸ προστατευτικὸν εἶχεν ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν συμπεριφορᾷ· εἶχε δῶσθαι τὸν ἀντιπρόσωπον πολὺ θάρρος εἰς τὴν χαϊδεμένην του ἀνεψιάν. Ἐντὸς τῆς ὥραιας ἐκείνης κεφαλῆς ἠδρυνε πνεῦμα ἰκανὸν τὰ πάντα νὰ ἐνοήσῃ· ἐν μόνον ἐνέπνεεν ἀνησυχίαν εἰς τὸν θεῖον· ἡ καρδιά τῆς ἀνεψιάς του.

* *

Ὁ Πανάρετος ἀναγνοὺς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐπιστολῆς προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τῆς νεάνιδος, ἣτις ἐταπεινώσε περιπόρφυρος τοὺς ἰδικούς της. Θὰ εἶδεν ἔτη τινὰ τῆς ζωῆς της ὅπως ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη μὴ εὐρεθῆ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ της· δὲν ἦτο περίτρομος ὡς πᾶσα ἄλλη κόρη ἐν τῇ θέσει της, ἀλλ' ἐφοβεῖτο διὰ τὸ αἰσθημά της· τῇ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ἔρωσ της ἤδη ὠμοιάζε πρὸς δυστυχῆς πτηνὸν σπαῖρον εἰς τὸ στόμα γαλῆς.

— Ὡ, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν τρίτην βαθμίδα τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἔρωτος, ἀνεφώνησεν εἰρωνικῶς ὁ Πανάρετος. Μετὰ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει αὐτὸς ὁ εὐλογημένος ἔρωσ, μετὰ τὸ στόμα, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει ἐπειτα, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν καὶ ἡ γραφίς· ἐφθάσαμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς φιλολογίας τοῦ ἔρωτος!.. τὸ πρᾶγμα λοιπὸν δὲν εἶνε παιζε γέλασε, εἶνε σοβαρὸν καὶ πρέπει νὰ λάβωμεν τὰ κατάλληλα μέτρα.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἐξηκολούθησε :

— Ποῦ τὴν ἐχάναμεν ποῦ τὴν εὕρισκαμεν τὴν δεσποινίδα Μαριάνθη; εἰς τῆς κυρίας Μηνᾶ·

ἐκεῖ λοιπὸν τὰ ἔφησες, κυρία; ἐκεῖ λοιπὸν ἐρωτοκυπηθήκες, περιστερούλα μου; δύο τρεῖς ἑβδομάδας τώρα σ' ἔβλεπα ξετρελλαμένην μετὰ τὴν μουσικὴν καὶ δὲν ἐμυρίσθηκα ὁ ἀνόητος ὅτι ἦσο ξετρελλαμένη μετὰ τὸν μουσικόν!.. ἐπήγαινες ν' ἀκούσης θυφθίας καὶ ἔκαμνες σὺ θυφθίαν μετὰ τὸν κύριον Φιλανθρωπινόν!..

Καὶ ἔρριψε πάλιν τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς, μεθ' ὃ ἐξήγαγε τοῦ φακέλλου τὴν ἐπτυγμένην ἐπιστολήν.

— Μὴ, μὴ, θεεῖ, δὲν θέλω, σοῦ τὸ ἀπαγορεύω! ἀνεφώνησεν ἡ δυστυχῆς νεάνις, μάτην προσπαθοῦσα ν' ἀρπάξῃ τὴν ἐπιστολήν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ θεοῦ της· ἀλλ' οὗτος, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἀποκρούσας τὴν ἐπίθεσιν, ἀνέγνω μέχρι τέλους τὴν ἐπιστολήν.

— Εἶσαι... εἶσαι... δὲν εὕρισκω λέξιν νὰ σὲ χαρακτηρίσω ἀφ' οὗ δὲν σέβασαι τὸ μυστικὸν τῶν ἐπιστολῶν!.. ἀνέκραξε δακρύουσα ἐκ πείσματος ἡ νεάνις... ἀπὸ σήμερον σὲ ἀποστρέφομαι!

— Ἄφησε τὰς παραφοράς, μικρά μου, εἶπεν ὁ Πανάρετος διὰ πραΰσεως καὶ θωπευτικῆς φωνῆς· ἠσύχασε· κάθησε αὐτοῦ, καὶ ἀκουσέ με μετὰ προσοχῆν, διότι θὰ σοῦ ὁμιλήσω πολὺ σοβαρῶς.

Ἡ νεάνις ἐκάθησε, ἐν ᾧ δὲ παρετῆρει δυσπίστως αὐτὸν διὰ τῶν ὑγρῶν τῆς ὀφθαλμῶν, ὁ Πανάρετος καθήσας πλησίον της ἤρχισεν οὕτω :

— Δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξω διότι ἔγραψες τὴν ἐπιστολήν αὐτήν· δὲν εἶσαι μαθήτρια παρθενωγαγείου. Κόρη ἡ ὁποία ἐπὶ δέκα ἔτη ὑπῆρξε μήτηρ ἑαυτῆς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὸν ἑαυτὸν της ὅπως θέλει. Ὅτι θὰ ἠγάπας, ἤμην βέβαιος διότι γνωρίζω τὸν χαρακτήρα σου· ἐπομένως οὔτε μ' ἐκπλήττει τὸ πρᾶγμα οὔτε με δυσσαρεστεῖ. Ἄλλως τε εἰς τὴν θεωρίαν μου: δὲν μ' ἀρέσουν τὰ πτηνὰ τὰ ὁποῖα δὲν κλαδοῦν, τὰ ἄνηθ' ὅποια δὲν εὐωδιάζουν καὶ αἱ καρδίαι αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε καμωμένοι δι' ἀγάπην...

— Τότε λοιπὸν δόσε μου τὴν ἐπιστολήν μου, εἶπεν ἡ Μαριάνθη...

— Παρακαλῶ... παρακαλῶ... δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη. Δὲν με δυσσαρεστεῖ, δὲν με λυπεῖ τὸ ὅτι ἠγάπησες ἀλλὰ τὸ ὅτι ἠγάπησες τὸν Φιλανθρωπινόν.

— Αὐτὸ μόνον μένει, ἀπήντησε μετὰ πικρίας ἡ Μαριάνθη, νὰ τὸν ὑβρίζης τώρα. Ἐως χθὲς ἦτο λαμπρὸς νέος, βιολιστῆς ἔχων μαγικὰ δάκτυλα, μελοποιὸς ἔχων εἰς τὰς συνθέσεις του κάτι τι πρωτότυπον, κάτι τι ἰδιαιτέρον, κάτι τι τὸ ἐκτάκτως παθητικόν, ἀτελὲς ἀκόμη, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ καλλιεργηθῆ καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἕξοχον μουσικόν.

— Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀληθέστατα καὶ σήμερον ὅπως ἦσαν καὶ χθὲς· καὶ αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀκόμη τοιοῦτον ἐξακολουθῶ νὰ τὸν θεωρῶ τὸν Φιλανθρωπινόν.

— ... Λοιπὸν; ...

— Ἄλλ' ἔχει ἐν μέγα ἐλάττωμα, ἐν φοβερὸν ἐλάττωμα, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ τὸν λάβης σύζυγον, ἐν φρικῶδες ἐλάττωμα διὰ τὸ ὁποῖον ὀρεῖται ἀμέσως νὰ παύσῃς νὰ τὸν ἀγαπᾷς.

— Ὡ, εἶπεν ἀγωνιωδῶς διὰ τρεμουσῆς φωνῆς ἡ Μαριάνθη, ποῖον, ποῖον εἶνε αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα; εἶπέ το, θέλω νὰ τὸ μάθω· εἶπέ το ὅ, τι καὶ ἂν εἶνε, ὅσον φοβερὸν καὶ ἂν εἶνε!

— Εἶνε καλλιτέχνης! ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Πανάρετος.

— Ὡ θεεῖ, ἀστειεύεσαι! ἀνεφώνησεν ἡ νεάνις δακρύουσα. Πρόκειται περὶ τοῦ μέλλοντός μου, περὶ τῆς εὐτυχίας μου, καὶ βαστᾷ ἡ καρδιά σου ν' ἀστειεύεσαι μαζί μου!..

— Δὲν ἀστειεύομαι, κόρη μου, εἶπεν ὁ θεῖος συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ὀδύνης ἣν ἐξέφραζεν ἡ φωνὴ ἐκείνη. Τὸ θεωρῶ πραγματικῶς δυστύχημα ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἠγάπησες εἶνε καλλιτέχνης καὶ καλλιτέχνης ὡσάν αὐτόν!..

— Μὰ διατί ἐπὶ τέλους; εἶπεν ἐν ἀδημονίᾳ ἡ νεάνις.

— Διότι νομίζω ὅτι ἡ φύσις δὲν ἔκαμε μακρὰς τὰς ὥραιας αὐτὰς βλεφαρίδας, αἱ ὁποῖαι στολίζουν τοὺς ὀφθαλμούς σου, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σηκῶνται μεγάλα δάκρυα· διότι θέλω νὰ ζήσης εὐτυχῆς, Μαριάνθη μου!..

— Μαζί του θὰ εἶμαι τόσο εὐτυχῆς!..

— Ὡ, τὸ πιστεύω! ἄλλως τε τὸ λέγεις ῥητῶς ἐδῶ εἰς τὴν ἐπιστολήν σου.

Μετὰ τόνου δὲ εἰρωνικῶς ἀνέγνω :

«Ἡ καλύθη μαζί σου θὰ μοι εἶνε ἀνάκτορον. Μαζί σου, μακρὰν τοῦ ἄλλου κόσμου νὰ ζήσω· σὲ μόνον νὰ βλέπω, σὲ μόνον ν' ἀκούω. Τί εὐτυχία, ἔκτωρ μου!»

Ἡ Μαριάνθη βλοσυρὰ ἐξ ἀγανακτήσεως διὰ τὴν γελοιοποίησιν ἐκείνην, διὰ τὴν ἀνόσιον βεβήλωσιν τοῦ ἔρωτός της ὤρμησε ν' ἀρπάξῃ τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴς ἀπέτυχε.

— Τί εὐτυχία! ᾧ, κόρη μου, κόρη μου, νὰ εἴξεραι ποῖα φρικῶδες τυχὴν σὲ ἀναμένει, ποῖα σπαρακτικὴ ἀφύπνισις εἰς τὴν πραγματικότητα, κατόπιν αὐτὸ τὸ γλυκύτατον ὄνειρον τὸ ὁποῖον βλέπεις μετὰ ἀνοικτούς ὀφθαλμούς!

— Κατὰ τὴν ιδέαν σου!

— Εἰς τὴν εὐτυχίαν τί θὰ εἶπῃ νὰ εἶσαι σύζυγος καλλιτέχνου ὡσάν τὸν Φιλανθρωπινόν; οἰκοδόποινα ἐντὸς τῆς οἰκίας σου δὲν θὰ εἶσαι σὺ ἀλλ' ἡ μουσική, σὺ θὰ εἶσαι ἀπλῶς ὑπηρετριά της· ἡ αὐθαίρετος καὶ ἰδιοτρόπος αὐτὴ κυρία θὰ διατάσῃ καὶ σὺ θὰ ὑπακούης. Ζωὴ θὰ εἶνε ἡ ἰδικὴ σου; σύζυγος θὰ εἶνε τὸ νευροπαθὲς ἐκεῖνο ὄν, τὸ ὁποῖον ἐν ᾧ θὰ ἔχῃ περισσότερας ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸν βίον, καὶ περισσότερας μεμφιμοιρίας κατ' αὐτοῦ, θὰ εἶνε ἀληθὲς παιδί ἔχον ἀνάγκην θωπειῶν καὶ περιποιήσεων; Συζυγικός βίος εἶνε ἐκεῖνος εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἴδιον αἰσθημα δὲν κινεῖ καὶ τῶν δύο

τὰς καρδίας ὡς κλειδίον ἀνοίγον δύο κλειδωνιάς; ἀλλ' αὐτὸς δὲν θὰ ἔχῃ χαρὰν του τὴν χαρὰν σου, λύπην του τὴν λύπην σου!..

— Θὰ ἔχω ὅμως ἐγὼ ἰδικὴν μου τὴν ἰδικὴν του!.. Ποία ἄλλη θὰ εἶνε καλλιτέχνη σύζυγος δι' αὐτόν ἀπὸ ἐμέ! τὸν ἀγαπῶ τόσο!.. Θὰ εἶνε παιδί;.. θὰ γίνω μητέρα δι' αὐτόν. Θ' ἀγαπᾷ μέχρι τρέλλας τὴν μουσικὴν; κ' ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ δι' αὐτὴν τὸν ἠγάπησα· ἴσα ἴσα θὰ εἶνε ὁ δεσμὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἐνόη τὰς καρδίας μας· ποία ἄλλη τὸν ἐνοεῖ περισσότερον ἀπ' ἐμέ; Ποία ἄλλη εἶνε καταλληλοτέρα ὅταν τὸ ἐσπέρας ἔρχεται μετὰ φλογισμένον μέτωπον νὰ δροσίζῃ αὐτὸ μετὰ τὰ φιλήματα της;

— Καλὰ, καλὰ, θὰ εἶσαι εὐτυχῆς ὁ βίος σου θὰ εἶνε διαρκὲς μειδίαμα· ἡ πραγματικότης θὰ πληρώσῃ τοὺς μετρητοὺς ὅλα τὰ ὄνειρά σου· ἔστω· ἀλλ' ἂν ἔχῃς τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἀγαπᾷς πραγματικῶς τὸν Φιλανθρωπινόν, τότε πρέπει νὰ θυσιάσῃς τὸν ἔρωτά σου χάριν αὐτοῦ, διότι αὐτὸς θὰ εἶνε δυστυχῆς.

— Δυστυχῆς! ἀνέκραξε μετ' ἀγανακτήσεως μόλις συγκρατουμένης ἡ Μαριάνθη, θὰ εἶνε δυστυχῆς μαζί μου; ὦ, δὲν εἰς τὴν εὐτυχίαν τί λέγεις!..

— Εἶσαι πτωχὴ! εἶπεν ξηρῶς ὁ Πανάρετος. Καὶ δὲν εἶμαι οὐτ' ἐγὼ πλούσιος.

— Καὶ τί σχέσιν ἔχει αὐτὸ μετὰ τὸν ἔρωτά μας;

— Καὶ αὐτὸς ἐπίσης εἶνε πτωχός! ἐξηκολούθησεν ὁ θεῖος.

— Καὶ...;

— Καὶ ὁ βίος σας θὰ εἶνε βάσανος.

Ἡ νεάνις τὸν παρετῆρησεν ἐκπληκτικῶς μὴ ἐνοουσα τί ἔλεγε.

— Ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ εἶνε πλούσιος, πρὸ πάντων εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὅπου ποτὲ δὲν δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς τέχνης. Πρέπει νὰ εἶνε εὐπορὸς καὶ διὰ νὰ εἰμπορῇ ν' ἀπολαμβάνῃ ὅλας τὰς αἰσθητικὰς ἐκείνας ἀπολαύσεις, αἱ ὁποῖαι τῷ εἶνε ἀπαραίτητοι διὰ νὰ μορφωθῇ ἡ καλλιτεχνικὴ του ἰδιοφυΐα. Πολλὰκις αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος καὶ ἐξερχόμεθα εἰς περιπάτον ὅπως ἀναπνεύσωμεν· καὶ ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ ἀέρος καὶ πρέπει νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἀναπνεύσῃ ὅπου εὕρισκεται. Ὁ Φιλανθρωπινὸς διὰ νὰ παραγάγῃ τι ἄξιον ἑαυτοῦ, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ μεγαλεῖτερα θέατρα τῆς Εὐρώπης, νὰ φρικιάσῃ ἀπὸ μουσικὰς συγκινήσεις, καὶ ἐν ᾧ θ' ἀκούῃ ξένας μελωδίας ν' ἀφυπνισθῇ ἐν αὐτῷ ἡ μελωδικὴ φωνὴ ἡ ὁποία θὰ μέλψῃ τὸ ἀριστούργημα της. Ὅπως ὁ Κορρέγιος ἐνώπιον εἰκόνας τινὸς τοῦ Ραφαῆλ ἀνέκραξε: Anch'io son pittore! (κ' ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος!) πολλοὶ καλλιτέχνη ἐνοουοῦσι τὴν ἀξίαν των, ἐμπνέονται καὶ οἰστρηλατοῦνται ἐκ τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα βλέπουσιν ἢ ἀκού-

ουσιν. Ἄλλ' ὁ Φιλανθρωπινός, ἔχων μετ' ὀλίγον καὶ τὴν κυρίαν Φιλανθρωπινού εἰς τὸν βραχίονά του, καὶ κανὲν Φιλανθρωπινόπουλον εἰς τὰς χεῖρας τῆς ὑπηρετίας, ἄνευ σταδίου, ἄνευ περιουσίας, πῶς νὰ κινήθῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, πῶς ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀσφυκτικὴν αὐτὴν ἀτμόσφαιραν;

Ἐκφρασις θλίψεως διεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς Μαριάνθης.

— Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτε ἀκόμη. Μετ' ὀλίγον τὰ παιδιὰ θὰ γίνουν δύο, τρία ἢ καὶ περισσότερα· μαζὶ μὲ αὐτὰ θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν μαγευτικὰ ψελλίσματα, ἀγγελικὰ μειδιάματα, ἀλλὰ καὶ κλαυθμηρισμοὶ ταραττοντες τὰ νεῦρα, καὶ ἀσθένεια εἰς ἀγωνίαν κρατοῦσαι τὴν ψυχὴν· θὰ εἰσέλθωσι καὶ παλαιὰ φορέματα, καὶ ἐμβαλωμένα περιπόδια, καὶ τρυπημένα ὑποδήματα καὶ ἡ ἔνδεια ἢ ἀποδιώκουσα τὴν ἐμπνευσιν ὡς τὸ ῥακένδυτον φόβητρον τῶν ἀγρῶν τὰ εὐθύμως περυγίζοντα πτηνά. Ἐν ᾧ θὰ περιμένῃ τὴν Ἀρμονίαν ὁ σύζυγός σου, θὰ κρούῃ τὴν θύραν ἢ Ἀνάγκη. Ἐν ᾧ ἡ κεφαλὴ του θὰ εἶνε γεμάτη μελωδίαν, αἴφνης θ' ἀκούῃ τὴν ὀργίλην φωνὴν τοῦ ἐξηγημένου παντοπώλου...

— Ὡ, Θεέ μου ἐπιθύρῃσεν ἡ νεῆνις.

— Τότε δὲ ἐν ἀπὸ τὰ δύο θὰ συμβῇ. Ἡ θὰ εἶνε ἄθλιος, ἀσυνείδητος, ἄνευ σπλάγχμων καὶ θ' ἀφήσῃ τὰ παιδιὰ του νὰ πεινοῦν καὶ νὰ κρύνουν καὶ τὴν γυναῖκά του νὰ κλαίῃ, καὶ θ' ἀφοσιωθῇ μὲ μονομανίαν εἰς τὴν μουσικὴν του, ἢ ἡ πατὴρ θὰ φονεύσῃ ἐν αὐτῷ τὸν καλλιτέχνην, καὶ ὁ Φιλανθρωπινός ἀπὸ τὸ βιολίον του δὲν θὰ ζητῇ πλέον θριάμβους οὐδὲ καλλιτεχνικὰ ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἄρτον· κινήσεις τινὲς τοῦ τόξου του θ' ἀντιπροσωπεύουν τὸν πολτὸν τὸν ὅποιον θὰ τρώγῃ τὸ βρέφος σας, μερικαὶ ἄλλαι τὸ λαχανικὸν τὸ ὅποιον θὰ τρώγετε εἰς τὸ πτωχικὸν τραπέζι σας, καὶ μερικαὶ ἄλλαι τὸ πετρέλαιον, τὸ ὅποιον θὰ φωτίζει τὸ πενιχρὸν οἰκημά σας. Αὐτὰ θὰ παράγῃ τὸ βιολίον του!...

Ἡ Μαριάνθη σταυρώσασα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων συνέσφιγγε σπασμωδικῶς τοὺς δακτύλους τῆς.

— Τὸ δὲ κακὸν εἶνε, ἐξηκολούθησεν ἀμελιχτικῶς ὁ Πανάρετος, ὅτι ὁ Φιλανθρωπινός δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι τιθασσεύουν τὴν φαντασίαν των καὶ μεταχειρίζονται αὐτὴν κατ' ἀρέσκειαν, ὡς ὄνον ἐπὶ τοῦ ὀποίου θέτουν ἢ ἀφαιροῦν τὸ σάγμα κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ Φιλανθρωπινός δὲν δύναται νὰ εἶνε ἐπαγγελματίας συγχρόνως καὶ μουσικός, χειρῶναξ τῆς τέχνης ἀπὸ πρωῒας μέχρι τῆς τετάρτης μ.μ. φερ' εἰπεῖν καὶ καλλιτέχνης ἀπὸ τῶν 5-6. Ἡ θ' ἀφοσιωθῇ ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὴν τέχνην ἢ θὰ τὴν παραιτήσῃ. Ἡ θὰ τὴν ἀφήσῃ ἐλευθέραν νὰ φωνάζῃ ἢ θὰ πνίξῃ ὀλοσχερῶς τὰς κραυγὰς τῆς ὡπως μὴ τὰς ἀκούῃ. Τοῦτο τὸ δευ-

τερον θὰ κάμῃ βεβαίως ὁ Φιλανθρωπινός ἀφ' οὗ δὲν θὰ δύναται νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶνε τόσον εὐκόλον. Ἀρχαίως τις συγγραφεὺς ἀπεκάλεσε τοὺς κόρακας κινουμένους τάφος. Κινούμενος τάφος θὰ εἶνε ὁ Φιλανθρωπινός: θὰ ἔχῃ θαμμένην τὴν Μουσικὴν ἐντὸς του· ἀλλὰ δὲν θὰ εἶνε νεκρά· θὰ ταραττῇ διαρκῶς τὰ σάβαντάς καὶ θὰ ἐξέρχεται τοῦ μνήματος, ὡς φοβερός βρυκόλαξ· θὰ βασιανίζῃ τὴν ψυχὴν του διὰ τῆς εἰρωνικῆς συγκρίσεως τῶν ὄνειροπολήσεών του πρὸς τὴν πραγματικότητα, διὰ μομφῶν καὶ καταρῶν. Θὰ γίνῃ ἴσως καλὸς οἰκογενεὶάρχης ὁ Ἐκτωρ σου, ἀλλὰ τὸ καθήκον θὰ τὸν πιέζῃ ὡς μυλόπετρα ἐπὶ τοῦ στήθους του. Θὰ κοιμᾶται εἰς τὸ πλευρόν σου καὶ ὅμως θὰ εἶνε τόσον μακρὰν σου πολλάκις! Ἐνίοτε, μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἂν τύχῃ καὶ ἐξυπνᾶς, θὰ τὸν εὐρίσκης ἔχοντα ὀρθανοίκοις τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὄνειροπολοῦντα εἰς τὸ σκότος. Σὺ δὲ θὰ μνησικακῆς ἐναντίον του βλέπουσα αὐτὸν μεμψίμοιρον, ἀπογοητευμένον. Ἡ μητρικὴ καρδιά σου θ' ἀγανακτῇ διότι θὰ προτιμᾷ τὰς μελωδίας του, τὰ τέκνα τῆς φαντασίας του, ἀπὸ τὰ τέκνα τοῦ ἔρωτός σας, καὶ δὲν θ' ἀποφασίζῃ νὰ θυσιάσῃ ὀλοσχερῶς ἐκεῖνα ὑπὲρ τούτων. Τότε θὰ ἐξαλειφθῇ ὁ θαυμασμός σου· καὶ δικαίως. Τί θὰ τῷ μείνῃ ὥστε νὰ τὸν θαυμάζῃς;.. Ἄλλ' αὐτὸς πρὸ πάντων θὰ σὲ ἀποστραφῇ. Ὅταν εἴμεθα δυστυχεῖς, πάντοτε μεμψόμεθα ἄλλον τινὰ πλὴν ἡμῶν. Καὶ ὁ Φιλανθρωπινός αἰτίαν τῆς δυστυχίας του θὰ νομίζῃ σέ, τὴν ὅποιαν συνήνησεν εἰς τὸν δρόμον του. Σὺ θὰ εἶσαι ὁ κακός του δαίμων· ἄνευ τοῦ ἔρωτός σας θὰ ἦτο ἐλεύθερος. Σὺ θὰ πταίης διότι ἐν ᾧ θ' ἀγωνίζεται νὰ πετάξῃ ὑψηλὰ πρὸς τὴν τέχνην, πρὸς τὸ ἰδανικόν, ἢ πτωχία μὲ πελωρίαν ψαλίδα κράκ! θ' ἀποκόπη τὰς πτέρυγας του· ἐν ᾧ αὐτὸς θὰ προσπαθῇ νὰ σώσῃ τὴν μουσικὴν του εὐφυῖαν, σὺ καὶ τὰ τέκνα σου ὡς σιδηραὶ σφαῖραι προσδεδεμένοι εἰς τοὺς πόδας του θὰ τὸν καταποντίζετε... Καὶ ἴσως δὲν θὰ ἔχῃ ἄδικον. Ἐν ᾧ ὁ Σαμάρας θὰ δρέπῃ δάφνας ἐπὶ τῶν σκηνῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων, καὶ τὰ εἰκονογραφικὰ περιοδικὰ θὰ δημοσιεύουν τὴν εἰκόνα του, καὶ ἡ μουσικὴ του θὰ διαπερᾷ ὄρη καὶ ὠκεανούς, ὁ Φιλανθρωπινός, ὁ αἰσθανόμενος τὸν ἑαυτὸν του ἐφάμιλλον ἐκείνου, ὅπως συμπληρώσῃ τὸν ἄρτον τῶν παιδιῶν του, θὰ καταβῇ ἴσως μέχρι τοῦ νὰ παίξῃ καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν ὑπαιθρίου τινὸς θεάτρου, διασκεδάζων τὸ κοινὸν μέχρις οὗ ἀρθῇ τὸ κατάβλημα τῆς σκηνῆς καὶ ἀρχίσῃ ἡ κωμῶδιὰ τὰ *Kórkina Partaloria*. καὶ θὰ εἶνε οἰκτρὸς ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἐδωλίου, καὶ θὰ ἔχῃ ἀπότριπτα τὰ ἐνδύματά του, ἀλλὰ τὸ σῶμά του περισσότερον ἀπότριπτον τῶν ἐνδυμάτων, καὶ τὴν ψυχὴν περισσότερον ἀπότριπτον τοῦ σώματος. Καὶ δι' ὅλα αὐτὰ θὰ πταίης σὺ!

Ἡ νεῆνις προσηλωμένους ἔχουσα τοὺς μεγάλ-

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΘΡΗΝΟΣ

ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Ἡ μοιραία ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου ἐπλήρωσαν θλίψεως καὶ ὀδύνης τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δουλωθὲν γένος ἀνέγραψεν εἰς τὰς ἀποφράδας τὴν Τρίτην τῆς ἐβδομάδος, ἡμέραν καθ' ἣν συνέπεσεν ἡ 29 Μαΐου τοῦ 1453.

Ἐκεῖν' ἡ ἡμέρα σκοτεινὴ, ἀστραποκαυμένη τῆς Τρίτης τῆς ἀσβολερῆς, τῆς μαυρογελασμένης, τῆς θεοκαρβουνόκαυτης, πομπηροδοχλασμένης

ἀναφωνεῖ ὀλίγα μετὰ τὴν ἀλωσιν ἔτη ὁ ἀνώνυμος θρηνητὸς τῆς πεσοῦσης βασιλίδος. Ἡ δημῶδης παράδοσις καὶ ἡ ποίησις τοῦ λαοῦ περιέβαλον τὸν τελευταῖον μάρτυρα διὰ μυστηριώδους τινὸς αἰγλης καὶ τὴν ὥραν τῆς πτώσεως διὰ τραγικῆς τινος περιπαθείας. Ἡ τελευταία λειτουργία ἐμεινεν ἀτελείωτος. Ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας δακρῦει καὶ μόνον τὴν παραμυθεῖ φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ λέγουσα·

σῶπασε, κυρὰ δέσποινα, μὴν κλαίγῃς, μὴν δακρῦζῃς· πάλε μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλε δικά σου εἶνε.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν παράδοσιν περὶ τῆς καλογραίας, ἧτις ἀεμαγέρευσ ψαράκια ἐς τὸ τηγάνι; Παρορρωμένη νὰ παύσῃ τὸ ἔργον, διότι ἀλίσκεται ἡ Πόλις, ἀπεκρίθη·

Ὅταν τὰ ψάρια πεταχθοῦν καὶ βγοῦν καὶ ζωντανέψουν, τότε καὶ ὁ Τούρκος θὰ νὰ μῆτ' ἢ ἡ Πόλι θὰ τουρκέψῃ.

Ἄλλ' ἐν τούτοις

τὰ ψάρια πεταχθήκανε, τὰ ψάρια ζωντανέψαν καὶ ὁ ἀμηνῆς εἰσέβηκεν ἀτὸς του καβαλλάρης.

Καὶ ὅμως ὁ βασιλεὺς δὲν ἀπέθανε· κοιμᾶται, κοιμᾶται ὕπνον βαθύν καὶ μακραίωνα ἐν τῷ μυστηριώδει σπηλαίῳ ὑπὸ τὸν πύργον κατὰ τὴν Χρυσόπορταν. Τὸ σπηλαίον οὐδεὶς Τούρκος εἶδεν, οὐδὲ γνωρίζει. Τὸ γνωρίζει μόνον ἢ εἰς τὴν νεκρανάστασιν τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου τυφλὴ πίστις τοῦ ἀλυτρώτου γένους.

Ἡ ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἐπελθοῦσα δουλεία δὲν ἐθρηνήθησαν ὑπὸ μόνου τοῦ λαοῦ, ὅστις, ἀρυσόμενος τὰς ἐμπνεύσεις ἐκ τῆς καρδίας του, ψάλλει χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίς δαίνει εἰς αὐτὸν τὰς λέξεις καὶ τίς παρασκευάζει τὸν ρυθμὸν, δι' οὗ περιενδύει τὴν ἔκφρασιν τοῦ πόνου του. Ἐκτὸς τῶν τοιούτων βραχέων θρηνητικῶν ποιημάτων, ἄτινα, μὴ καταγραφέντα ὑπὸ τῶν αὐτοσχεδίων ποιητῶν, περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἔχομεν καὶ ἄλλα μακρότερα στιχοῦργήματα, ἄτινα δὲν διεφύλαξεν εἰς τοὺς ἐπιγενεστέρους ἢ ζωσα ἀπομνημόνευσις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὁ κάλαμος τῶν συγγραψάντων αὐτὰ. Τοιαῦτα ποιήματα εἶνε

λους ὀφθαλμοὺς τῆς ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ θεοῦ τῆς ἠκροῦτο ἀγωνιωδῶς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ περιγραφή ἐγένετο ζοφερωτέρα, ἐφ' ὅσον αἱ φοβεραὶ ἀλήθειαι, ὡς μαῦρα πτηνὰ ἐπλήρουν τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, τὸ πρόσωπόν τῆς ἐλάμβανε ὀδυνηρὰν ἔκφρασιν καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀδρὰ ἔρρεον δάκρυα.

— Ἐλα, Μαριάνθη μου, ἐξηκολούθησεν ὁ θεὸς διὰ φωνῆς ἡσύχου καὶ θωπευτικῆς, πνίξῃ εἰς τὴν καρδίαν σου αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Θαύμαζέ τον ἀπὸ μακρὰν τὸν Φιλανθρωπινόν· ἀπολάμβανε τὴν μουσικὴν του, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, χωρὶς νὰ ὑποφέρῃς σὺ δι' αὐτὴν. Φορεῖς αὐτὸ τὸ ὕφασμα, ἐκεῖνο τὸ τρίχαπτον· φροντίζεις ποῖος τὸ ἔκαμε; Ὅχι· ἀπλῶς τ' ἀπολαμβάνεις· τὸ ἴδιον κάμε καὶ διὰ τὴν μουσικὴν καὶ δι' ὅλα τὰ καλλιτεχνήματα. Εὐτυχεῖς ὅσοι φοροῦν τὰ ὕφασματα καὶ δὲν ἀναπνεύουν τὸν καπνὸν μὲ τὸν ὅποιον κατασκευάζονται, εὐτυχεῖς καὶ ὅσοι ἀπολαμβάνουν τὰ ἔργα τῆς τέχνης χωρὶς νὰ ὑποφέρουν τὴν δυστυχίαν, ἢ ὅποια τὰ ἐνέπνευσε, χωρὶς νὰ χύνουν τὰ δάκρυα, τὰ ὅποια τὰ παράγουν. Ἀσημόνησέ τον, Μαριάνθη μου.

— Ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶ...! τὸν ἀγαπῶ! ἀνεφώνησεν αὐτὴ ἐκ βάθους καρδίας, μετὰ πάθους τονίζουσα ἐκάστην λέξιν.

— Ἰσα ἴσα διότι τὸν ἀγαπᾷς, κόρη μου, πρέπει νὰ καταπνίξῃς τὴν ἀγάπην σου... Μὴ τὸν ἴδης πλέον, μὴ τῷ ὀμιλήσῃς πλέον. Ἰδοῦ, πάρε τὴν ἐπιστολήν σου. Σχίσῃς τὴν καὶ μαζὶ μ' αὐτὴν σχίσῃς καὶ τὸν ἔρωτά σου.

* *

Ἡ δυστυχὴς Μαριάνθη ἔτεινε τὴν χεῖρά της καὶ ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. Στιγμὰς τινὰς ἐμεινε βαρῆως κλίνουσα τὴν κεφαλὴν, εἴτα δὲ δι' ἀποφάσεως γενναίας συγκεντρώσασα τὰς δυνάμεις τῆς ἔσχισε τὴν ἐπιστολήν καὶ ἔρριψε τὰ τεμάχια εἰς τὴν πυρᾶν.

Ἀνεφλέθησαν ταῦτα κατὰ μικρὸν, αἱ δὲ φλόγες ὑπὸ πυρίνης γραμμῆς παρακολουθοῦμεναι περιέλειξαν καὶ κατεβρόχισαν καὶ χαρτίον καὶ γράμματα.

Ἡ δυστυχὴς νεῆνις, ἀκίνητος πρὸ τῆς πυρᾶς, καὶ ὡς ἀναισθητοῦσα ἐκ τῆς ὀξείας ὀδύνης, ἐθεᾶτο τὴν ὀλοκαύτωςιν, νομίζουσα ὅτι μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ἐκκίετο εἰς τὰς φλόγας καὶ ἡ καρδίη της. Μετ' ὀλίγον μέλαινα τέφρα ἐκάλυπτεν, ὡς διὰ πέπλου πένθους, τὸν ἀτυχῆ τῆς ἔρωτα.

Ὁ Πανάρετος ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν συγκινημένος. Ἡ δὲ νεῆνις ὀλοφυρμὸν ἀφείσα, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν!

Ἐξῶ, ὁ ἄνεμος ἐγόγγυζεν ἐπὶ τῶν στεγῶν, ὡσεὶ ἐξέχε τοὺς ὀλολυγμούς, οὗς συνήνησεν κατὰ τὴν διάβασίν του... *

* * *

γνωστά μέχρι τούδε δύο, ὁ θρήνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ θρήνος εἰς τὴν Ἑλλάδα καταστροφῆν τοῦ Ἀντωνίου Ἐπαρχοῦ.

Ὁ Θρήνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶνε ἔργον ἀνόνημον, γραφέν ὀλίγα μετὰ τὴν ἄλωσιν ἔτη. Ὁ ποιητὴς δὲν ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ λόγον ὃν αὐτὸς οἶδεν, ὡς λέγει ἐν τῷ στιχοῦργημάτι του. Τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος δὲν φαίνεται κἄν κεκρυμμένον ἐν συμβολικαῖς δηλώσεσιν, ὡς συνείθισον ἐπίστε οἱ μεσοχρόνιοι ἡμῶν ποιηταί. Μίαν μόνην εἶδθαι περὶ ἐαυτοῦ παρέχει ὁ στιχοῦργός·

Ἄλλ' ὁμως νὰ γινώσκετε, ἐλαίαν ἔχει μαύρην
ἠποῦγραψε τὸ ποίημα ἔς δεξιὸν μικρὸν δακτύλι,
καὶ εἰς τὴν χεῖραν τὴν ζεσθὴν ἄλλην ἐλαίαν πάλιν,
ἰσόσταθμα, ἰσόμετρα ἔς τὴν μέσσην τῆς παλάμης·
αὐτὰ τὰ δύο σημάδια ἔχει ἔς τὰ δύο τοῦ χεῖρα.

Ἐκ τῶν τοιούτων γνωρισμάτων δὲν δυνάμεθα βεβαίως ἡμεῖς σήμερον νάνακαλύψωμεν τὸν ποιητὴν, ἀλλ' εἶνε πιθανόν, ὅτι ἀναφέρει ταῦτα ὧν τις ἀνὴρ ἐκ τῶν γνωρίμων εἰς τοὺς συγγρόνους, οἵτινες θὰ ἠδύνατο νάναγνωρίσωσιν αὐτὸν ἐκ τῶν τοιούτων σημαδιῶν, καίπερ κρύπτοντα τὸ ὄνομά του. Ὁ Κοραῆς, ὅστις δὲν ἐγνώριζε τὸν Θρήνον καθ' ὄλοκληρίαν, ἀνέκδοτον ἀκόμη ὄντα τότε, ἐξήνεγκε τὴν εἰκασίαν, ὅτι ποιητὴς αὐτοῦ εἶνε ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος Ἐμμανουὴλ ὁ Γεωργιλῆς, ὅστις ἔγραψεν ἐν στίχοις τὴν ἱστορικὴν ἐξήγησιν περὶ Βελισσαρίου καὶ τὸ Θαυατικὸν τῆς Ρόδου, ἤτοι τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐν ἔτει 1498 ἐνσκήψαντος ἐν τῇ νήσῳ λοιμοῦ. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται πιθανή, καθότι ὁ Θρήνος εἶνε γεγραμμένος βραχύν μόνον χρόνον μετὰ τὴν ἄλωσιν, ἣτις ἀπέχει πενήτηκοντα καὶ πέντε ὅλα ἔτη ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ θανατικοῦ τῆς Ρόδου.

Ὁ στιχοῦργός τοῦ Θρήνου αἰσθάνεται ἐν τῷ βῆθει τῆς ψυχῆς τὴν συμφορὰν ἣτις ἐπῆλθεν εἰς τοὺς Ἑλληνας διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· γράφει δὲ τοὺς στίχους αὐτοῦ συγκινημένως.

Με θρηνησὸν καὶ δάκρυα ἔβαλα τὸ μελάνι
καὶ με τάναστενάγματα ἐκράτουν τὸ κονδύλι

λέγει ὁ ἴδιος. Ὁ αὐτὸς περιγράφει μεθ' ὁποίας ὀδύνης ἔγραψε τοὺς στίχους του·

τὴν νύκταν ἐσηκόνομον συχνῶς ἐκ τὸ κρεβάτι,
ἀναθυμῶντα τὸ κακὸν τῆς Πόλις ἐθρηνοῦμένη,
ἔτρεχον καὶ τὰ δάκρυά μου ὡς τρέχει τὸ ποτάμι,
κί' ἐμάχητό μοι λογισμὸς νὰ γράψω τὰ συμβάντα
τῆς ποῖα ἐσυνέβησαν τὴν ἄτυχον τὴν Πόλιν,
καὶ ἐγενόμην κ' ἔγραφα καὶ μετέπιπτον πάλιν
καὶ πάλιν ἐσηκόνομου κ' ἐγύρευα νὰ γράψω.

ὑπὸ τοιούτους ὄρους εὐνόητον εἶνε, ὅτι οἱ στίχοι τοῦ ἀνωμένου ποιητοῦ ἀπέβησαν λόγοι θλιβεροὶ θρηνητικὰ γραμμένοι κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν.

Ὁ θρήνος οὗτος, συνταχθεὶς, ὡς τεκμηριούμεθα ἐκ τινῶν ἐν αὐτῷ ἱστορικῶν γεγονότων, ἐντὸς τῶν πρώτων τριῶν ἐτῶν τῶν ἐπακολουθησάντων εἰς τὴν ἄλωσιν, ἐγράφη ἐν τῷ κοινῷ ἰδιώματι τῶν χρόνων ἐκείνων, οἷον γνωρίζομεν αὐτὸ καὶ ἐξ ἄλλων στιχοῦργημάτων. Δὲν εἶνε δὲ περιγραφὴ τῆς πολιορκίας καὶ πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης. Δι' ὀλίγων στίχων μόνον ἀναγράφονται τὰ κακὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐν τούτοις δὲ ὁ στιχοῦργός ἀληθῶς ἐξαίρεται εἰς ποιητικὴν εὐκισθησίαν καὶ συγκινοῦμενος συγκινεῖ. Ἄλλως δὲ τὸ στιχοῦργημα αὐτοῦ, στερούμενον ποιητικῆς ἀξίας, εἶνε μακρὰ εἰς 1044 δεκαπεντασυλλάβους ἀνομοιοτελετούτους ἐντεταμένη ἐπικλήσις πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Δύσεως πρὸς ὁμόνοιαν καὶ κοινὴν συνεργασίαν ὑπὲρ ἐκδιώξεως τῶν Μωαμεθανῶν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ στιχοῦργός φαίνεται γνωρίζων καλῶς τὰ τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης καὶ οὐχ ἤττον καλῶς μελετήσας τὰ τῆς ὑπὸ τὸν νεότευκτον ζυγὸν τοῦ Τούρκου στενοῦσης Ἀνατολῆς, ἣν, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ, διέτρεξε πεζὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν. Τὸ ὄνειρον ὑπὲρ οὗ ἀγωνίζεται εἶνε ἡ ὑπὸ μίαν κεφαλὴν κοινὴ σταυροφορία τῆς Δύσεως ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς. Ὡς τοιαύτην δὲ κεφαλὴν ἀναγνωρίζει καὶ κηρύττει τὸν Πάπαν. Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἐπαίτεία τῶν ἀπληπισμένων δὲν εἶνε ἀήθης εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος περιερέρετο εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης ζητῶν τὸ ἔλεος τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας. Ἄλλ' ἀναντίρρητον εἶνε, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Θρήνου τὰ πάντα ὑποτάσσει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀνακτήσεως τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων διὰ τοῦ ποντιφικῆς τῆς Ρώμης, οὐ κηρύσσεται λάτρης.

Ἐνενήκοντα ὅλα ἔτη μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Θρήνου ἔγραψεν Ἀντώνιος ὁ Ἐπαρχος τῷ 1544 τὸν Θρήνον εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφῆν. Ὡς ὁ ἀνωμένος στιχοῦργός, οὕτω καὶ ὁ Κερκυραῖος λόγιος πρὸς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης ἀπευθύνεται ζητῶν τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πεπτωκυίας Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἔχει κάμει κατὰ τὴν πάροδον τῆς ἑκατονταετηριδος, ἣτις μεσάζει μεταξὺ τῶν δύο ποιημάτων, σπουδαῖα βήματα πρὸς τὰ πρόσω. Ὑφίσταται ἀκόμη ἡ αὐτὴ ἀδυναμία, ἡ αὐτὴ ἑλλειψὶς πεποιθήσεως ἐπὶ τὴν ἰδίαν αὐτοβουλίαν καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἣτις χαρακτηρίζει τὸ στιχοῦργημα τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Ἐξῴθεν ἀνακίμενοι καὶ ὁ Ἐπαρχος τὸ ἡμερῶν τέρμα τῆς κακοπραγίας. Ἀλλὰ, παρακινῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως νὰ ἐργασθῶσιν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ μετὰ θάρρους πρὸς καταπολέμησιν Σουλτανοῦ τοῦ Β', εὐρισκομένου ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς υποδούλου Ἀνατολῆς, οὔτε τοῦ Πάπα τὸ πρωτεῖον ἐπικαλεῖται, οὔτε συνηγορεῖ ὑπὲρ μισοφραγκικῆς ἀνορθώσεως τῆς

πεπτωκυίας βασιλείας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τιάρης τοῦ Ῥωμαίου ποιμενάρχου. Διὰ τὸν Ἐπαρχον ἡ Ἑλλάς, ἣς θρηνεῖ τὴν καταστροφῆν, ἡ Ἑλλάς, ἣν κατέχουσι τὰ βαρβαρικὰ ζυγοδέσμα, εἶνε ἡ παλαιὰ Ἑλλάς τῶν μύθων καὶ τῆς ἀρχαίας αἰγλης. Τὰς Πειρίδας προσκαλεῖ ὡς ἐν ἐπιφῶδῷ ἐπανελημμένως, ὅπως ἀρξῶνται τῆς γοερᾶς αἰοδῆς. Ἐν τῇ ἐλεγείᾳ αὐτοῦ ἀναζῶσιν αἱ Μυκῆναι καὶ ἡ Τίρυνς, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Καδμηΐς Θήβη, οἱ Πελασγοὶ καὶ οἱ Δαναοὶ, οἱ Λάκωνες καὶ οἱ κάτωικοι τῆς Κερκροπίας· οἱ ἥρωές του εἶνε ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Λεωνίδας καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς. Αὕτη εἶνε ἡ Ἑλλάς ἣς τὸ δούλειον ἡμᾶρ θρηνεῖ ὁ Κερκυραῖος θρηνηδὸς ἐν τοῖς ἀρχαιοπρεπέσι καὶ ἐν ἀρχαίᾳ γλώσσῃ γεγραμμένοις ἑκατὸν καὶ τισὶ πλέον ἡρωελεγείοις αὐτοῦ. Ἡ ἐμπνευσις τοῦ λογιῶν νησιώτου εἶνε ἴσως ἐν μέρει ἐληνημένη ἐκ τῶν παλαιῶν κλασικῶν βιβλίων, ἃς νυχθημερὸν ἐμελέτα καὶ ἀντέγραφεν ἐν τῇ ξένη, τῇ πενίᾳ συζῶν, ἀλλὰ δὲν εἶνε σχολαστικὴ, καθότι ὁ Ἐπαρχος ἠσθάνετο ὅ, τι ἔγραψεν, αὐτὸς παθῶν καὶ τὰ πάντα ἀπολέσας κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων δῆωσιν τῆς πατρίδος νήσου. Οὐ μόνον δὲ τὸ αἶσθημα τοῦ Ἀντωνίου ἦτο μέγα, ἀλλὰ καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ διαυγής. Ἐν τοῖς παλαιομόρφοις ἐκείνοις στίχοις τοῦ ἀρχαιομαθοῦς τοῦ θρηνοῦντος τὴν νεκρὰν Ἑλλάδα, ἐν ταῖς πικραῖς ἐλεγείαις τοῦ φυγάδος τοῦ ἐξαιτουμένου ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὴν ξένην προστασίαν ὑπάρχει ἰδέα, ἴσως τὸ πρῶτον τότε ἐκπεφορμένη, ἣτις ἐχρηάσθη μὲν αἰῶνας ἀκόμη τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἐνεργείας, ἣτις ἀπρητίτο ὅπως ἐλευθερωθῇ τὸ γένος. Λέγων ὁ Ἐπαρχος, ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐκείνην τῶν ἀρχαίων παραδόσεων καὶ τῆς ἀρχαίας δόξης κατέχει νῦν πᾶσαν λήθη κωφῇ, ἀνακραυγάζει·

Δευκαλίων, λάας νῦν ἤδη βάλλεο ἄλλους.

Ἀληθῶς ἀπρητίτο ἡ πλάσις νέας γενεᾶς, ἡ βλάστησις νέων ἀνθρώπων, θαρροῦντων ἐπὶ τὰς ἰδίας ἐαυτῶν δυνάμεις, ἐλπίζοντων εἰς τὰς θυσίας καὶ τὸν ἥρωισμόν τῆς ἰδίας φιλοπατρίας, ὅπως ἐπανεῖθῃ εἰς τὴν ἑλληνίδα γῆν ἡ θεὰ ἐλευθερία, ἣς τὴν ἀπουσίαν ἐθρήνει ὁ ἐκ Κερκυρας ποιητὴς.

Τοιοῦτοι εἶνε οἱ δύο μέχρι τούδε γνωστοὶ θρήνοι. Εἰς τοὺτους δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἑνταῦθα τρίτον τινα, μένοντα ἀνέκδοτον μέχρι τούδε. Εὐρηται δὲ οὗτος ἐν τινὶ χειρογράφῳ τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει εὐαγούς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, γεγραμμένῳ κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει ἐν τῷ πλείω αὐτοῦ μέρει ἄξιον λόγου χρονικόν, ἀναφερόμενον ἰδίως εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1598 μέχρι τοῦ 1642 ἱστορίαν τῶν Σερρῶν, περὶ οὗ ἄλλοτε θὰ

* Φέρει ἀριθμὸν 153 κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ ἐν ἔτει 1880 γενομένην κατάταξιν.

γράψω διὰ μακρῶν. Εἶνε δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο ἔργον ἱερέως τινὸς Συναδινοῦ, υἱοῦ τοῦ ἱερέως Σιδέρη. Ὁ Συναδινὸς προεχειρίσθη εἰς ἱερέα, ὡς μαθάνομεν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου, τῷ 1601, τῷ δὲ 1632 ἔγεινε λογοθέτης Σερρῶν καὶ τῷ 1636 σακελλάριος. Τοῦ δὲ χρονικοῦ προτάσσεται πλὴν ἄλλου τινὸς ποιήματος ἀκεφάλου ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος θρήνος ἐν φ. 8, α—14, α τοῦ κώδικος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὅλον χειρόγραφον εἶνε γεγραμμένον διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ συντάξαντος τὸ χρονικὸν Συναδινοῦ, ὡς μαθάνομεν ἐκ τινος αὐτοῦ σημειώσεως, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νάποφανθῶμεν, ὅτι καὶ ὁ θρήνος εἶνε ποίημα τοῦ αὐτοῦ.

Ὁ θρήνος τοῦ παπᾶ Συναδινοῦ φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν. «Καὶ αὐτοῦ ὦ ἀδελφέ μου γλυκύ» τατε ὁποῦ σὲ γράφω περὶ τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων τὸ πῶς ἐκατασταθήκαμεν καὶ πῶς ἐχάσαμεν τὴν Πόλιν καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ.» Εἶνε δὲ γεγραμμένος διὰ στίχων πολιτικῶν ὁμοιοτελείων, οἵτινες συνήθως βέουσι πλὴν σπανίων περιστάσεων. Ἡ ὁμοιοκαταληξία δὲν εἶνε πάντοτε ἀπταιστος. Ἡ ἐμπνευσις τοῦ στιχοῦργοῦ δὲν εἶνε ἀνταξία τοῦ θέματος, οὐδὲ ἰσοφαρίζει πρὸς τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα καὶ τὴν εὐλαστὴ πίστιν τοῦ ἱερέως τῶν Σερρῶν, ὅστις καθὼ λειτουργὸς τοῦ ὑψίστου ὡς ὄργῃν θεϊκὴν χαρακτηρίζει τὴν συμφορὰν τοῦ γένους καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ μόνου ἀπεκδέχεται τὴν ἀπὸ τῶν δεινῶν ἀπαλλαγὴν. Ἄλλ' ἴσα ἴσα ἡ πίστις αὐτοῦ αὕτη ἔχει τι τὸ συγκινητικόν καὶ τὸ βαθύ αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας διδὲι ἐπίστε τόνον εἰς τὰς χορδὰς τῆς ψαλμικῆς του λύρας. Διὰ τούτους τοὺς λόγους δὲν ἐθεώρησα ἀλυσιτελεῖ τὴν δημοσίευσιν τοῦ θρήνου τούτου, ὅστις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸν τοῦ ἀνωμένου θρηνηδοῦ καὶ πρὸς τὸν τοῦ Ἀντωνίου Ἐπαρχοῦ, εἰς συγκριτικὴν μελέτην περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν πόθων, οὓς ἐξήγησαν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ δεκάτου μεμπτοῦ αἰῶνος μέχρι τοῦ δεκάτου ἐβδόμου μεσοῦντος ἡ πολυκλαυστος ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ἐπακολουθήσασα πολυώδυνος δουλεία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Ὁ θρήνος, ὡς καὶ τὸ ὅλον χειρόγραφον τοῦ Συναδινοῦ, δὲν στερεῖται ἀνορθογραφίῶν. Ἄλλ' ἐθεώρησα περιττὸν νάναγράψω ἐνταῦθα ὑπὸ τὸ κείμενον ταύτας τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὴν γραφὴν διχοφρᾶς τοῦ χειρογράφου περιωρισθῆναι δὲ μόνον νὰ δηλώσω ὑπὸ τὴν σελίδα ὀλίγας τινὰς λέξεις τοῦ στιχοῦργήματος, ἃς ἐπληρώθησαν μὲν νομίσας αὐτὰς εἶς ἀμελείας κακῶς γραφείσας, ἀλλὰ περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ὑποίων ἐνδέχεται καὶ νὰ πλανῶμαι.

Ἄλλοιμον, ἄλλοιμονον, ἔς τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων πῶς ἔγεινε ἀνάσσειν καὶ καταφρονεῖται.

Ἔ, πῶς ἐκαταστάθητε τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπεριπλεχθήκατε μέσον πολλῶν κινδύνων.

Ἔ Ἀπὸ τ' ἐσᾶς ἡ πρόνοις καὶ ἡ σοφία ὅλη.

έβηκε και εξαπλώσε 'ς τήν οικουμένην ὅλη, και ἄρματα και γράμματα και ἡ θεολογία ἀπό τ' ἐσῆς ἐφάνηκε και ἡ πολλή ἀνδρεία, γραμματική, ποιητική, ῥητορική και ἄλλα
 10 ὅσα λεπτά μαθήματα και πράγματα μεγάλα. "Ὅλα ἐσεῖς τὰ ἔβηκετε και ἐμοιράσατέ τα εἰς ὅλα τὰ βασίλεια ὡς ἀν τήν τρουμπέτα. Ὁ κόσμος σᾶς ἐπαίνεσεν ὅλος εἰς τήν σοφίαν. Τώρα πῶς ἐξεπέσατε εἰς ταύτην τήν σκλαβίαν;
 15 Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον, καλή μου βασιλεία, και πῶς ἐστρατήκαμεν καλήν σου ὀμιλία. Καί σὺ, Κωνσταντινούπολις, πῶς ἐκαταφρονέθης και ἀπό γένος ἀσεβῶν πῶς ἐκατακυριεύθη; Ἐγάθηκεν ἡ δόξα σου, ἐχάθη κ' ἡ τιμή σου,
 20 και σέ ὀρίζουν ἔτεροι τώρα με τήν πομπήν σου, και ἴπτησαν τὰ τεῖχη σου και ἴπτησαν τήν στολίαν σου και στέφος τὸ βασιλικὸν ἐπῆραν οἱ ἐχθροί σου. (1) "ὦ! πῶς και νὰ ἐξύπνησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὅποῦς σε ἀνάκτισεν με ὄρεξιν ἐκείνος,
 25 και νὰ σε ἤθελεν ἰδεῖν πῶς εἶσαι σκλαβωμένη, ἀθλία και ταλαίπωρος και καταφρονεμένη, ὡ πῶς ἤθελε βρυχισθῆ, ὡ πῶς ἤθελε κλαύσει ὡ πόσα δάκρυα ἤθελε χύσει, νὰ μηδέν παύσῃ. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἔλαβε χάριν τῆς βασιλείας
 30 ἐκείνης τῆς τῶν οὐρανῶν τῆς ζωηρᾶς και θείας, και δέν του πρέπει στεναγμούς και δάκρυα νὰ χύσῃ, μόνον νὰ χύσωμεν ἡμεῖς ἄπειρα ἄν τήν βρούσιν, νὰ κλαύσωμεν τοῦ λόγου μας, νὰ κλαύσωμεν τήν Πόλιν, αὐτήν ὅπου ἐπαίνεσεν ἡ οικουμένη ὅλη,
 35 και τώρα καταστήθηκε γυμνή και σκλαβωμένη, εἰς ὄνειδος και γέλωτα και καταφρονεμένη. "ὦ και νὰ εἶχα δάκρυα ὅπειρα ἄν ποτᾶμι νὰ κλαίην ἡ καρδία μου ὡς τῆς ποῦ νὰ ποκίμη, νὰ ἐκλαυσα, νὰ ὀρήνησα ἐσέν, χρυσῆ μου Πόλι, νὰ ἔδερνα τὰ στήθη μου με τήν δύναμιν μου ὅλη.
 40 Ὄρηνῶ σε, Πόλι μου λαμπρά, και κλαίω διὰ σένα πῶς ἔπασες, πῶς ἐκλίνας εἰς χεῖρας τοῦ καθένα. Ποῦ εἶν' ἡ δόξα ἡ πολλή κ' ἡ χάρις ἡ μεγάλη, τὸ κάλλος, ἡ εὐπρέπεια ὅπουγες ἀναβάλλει,
 45 ποῦ και τὰ θεῖα λείψανα πολλῶν σοφῶν ἁγίων, ὅπου ἐζούσαν ἐπὶ γῆς ἀγγελικῶν τὸν βίον; Ποῦ εἶν' τὰ πανηγύρια, ποῦ εἶν' ἡ παρρησίας ἐκείνας ὅπ' ἐγίνονταν μέσον τῆς ἐκκλησίας; Ποῦ εἶνε ἡ εὐσέβεια και ἡ δοξολογία
 50 και τῶν συνόδων τῶν ἐπτά ἡ πίστις ἡ ἁγία; Ἀλλοίμονον, Ἐπτάλοφε, και πῶς ἐκαταστάθης τώρα 'ς τούτον τὸν καιρὸν τόσα κακὰ νὰ πάθῃς. Ἐσένα σέ εὐλόγησαν οἱ ἅγιοι πατέρες και τώρα πῶς ἐξεπέσα κ' ἔχεις κακίαις ἡμέραις;
 55 Ἐπαυσαν ἡ παράκλησις και ἡ δοξολογία ἐκείνας ὅπου γίνονταν με προσευγαῖς ἁγίας. Ποῦ εἶν' ὁ περιβόητος ναὸς ὁ τῆς Σοφίας ἐκεῖνος ὁ ὑπέροχος και πλήρης εὐλογίας; Ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἂν ἤθελε ζυγνήσει,
 60 ἤθελε χύσει δάκρυα ἄμτρα ὑπὲρ φύσιν νὰ κλαύσῃ και νὰ λυπηθῆ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του τὸ πῶς ἐκυριεύθηκεν νῦν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του. Ποῦ τῆς Βλαγένρας ὁ ναὸς, ἡ βρούσις τῶν θαυμάτων, ἐξ οὗ ἀπολαμβάνομεν πηγὴν τῶν ἰαμάτων;
 65 Ποῦ εἶν' τὰ σπουδαστήρια κ' ἡ γνῶσις τῶν γραμμάτων και τῆς σοφίας ἡ πηγὴ, βάθος τῶν νοημάτων; Ποῦ εἶνε οἱ σχολαστικοὶ με τήν πολλήν σοφίαν, αὐτοὶ ὅπ' ἐστερέωσαν τήν πίστιν τήν ἁγίαν, ὅπ' ἔτρεχαν ἄν ποταμοί, ἄν βρούσες ἀναβροῦσαν
 70 ὅλα τὰ ἄστρα τοῦρανοῦ με γνῶσιν ἐμετροῦσαν;

(1) κῶδ. ἔτεροί σου.

Ποῦ εἶν' τὰ τόσα ἀγαθὰ ποῦ ἦσαν στολισμένη, ὡς ἀν αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἦσαν ζωγραφισμένη; Ὅλα τὰ ἐστερήθηκες ὡς ἀν τήν Βαβυλῶνα, τὸν στέφανόν σου ἔχασες και τήν χρυσῆν κορῶνα.
 75 Ἐκείνην τήν βασίλειον δρχμὴν ἀπώλεσες τήν ἄρα νὰ τήν εὐρῆς ποτὲ ἢ μόνον ἔχασες τήν; ὦ θάνατε μακάριε, καλὸς εἶσαι για τώρα εἰς μέ εἰς ὅλους τοὺς Γραικοὺς νάλλῃς τούτην τήν ὥρα. Καλὸν ἦτον νὰ εἶμαστον ὅλοι ἀποθαμμένοι
 80 παρὰ ὅπου ἔβρικόμεσταν εἰς τούτους σκλαβωμένοι. Ψυχὴ μου, κλαῦσε, ὀρήνησε, δάκρυσε και λυπήσου πόλιν τήν βασιλεύουσαν ἐν τῇ ὑπομονῇ σου. Ὄρηνησον ἄν ὀρήνησεν, ὡς τὸν Ἰερεμίαν ποτὲ τήν Ἰερουσαλήμ, τήν πόλιν τήν ἁγίαν.
 85 Χύσατε, μάτια, δάκρυα, χύσε, καρδία, πόνους κλαύσατε τὸ Βυζάντιον ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις. Χύσατε ἀναστεναγμούς, χύσατε ὀρηνοφθίας, κλαύσατε τήν Ἐπτάλοπον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας κλαύσατε και ὀρηνησατε Σοφίαν τήν ἁγίαν,
 90 ὅπου ὁ κόσμος ἄν αὐτὴν ὄλλῃ δέν εἶχε μίαν. Ναὸν τὸν Σολομώντειον τίς νὰ ἐγκωμιάσῃ; αὐτὴ εἰς τήν εὐπρέπειαν τὸν εἶχεν ἀπερᾶσει. Ἐκεῖνος ἦτονε σκιά και αὐτὴ εἶνε χάρις. ὦ θεέ, ἄλλον τήν ἔδοσες και μᾶς νὰ τήν ἐπάρῃς;
 95 Θεέ μου παντοδύναμε, ἂν εἶνε θέλημά σου, πάλιν μᾶς δός τὸ χάρισμα διὰ τὸ ὄνομά σου δόσε μας τὸ σπιτάκι μας, δόσε μας τήν πατρίδα. Σῶνε ἡ ἀγανάκτησις και ἡ πολλὴ πικρίδα. Ἐπαίδευσέ μας, δέσποτα, διὰ τὸ πταισιμόν μας και μᾶς ἐκαταδικάσες εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μας. Πολλά καλὰ το ἔκαμες ὡς νὰ σωφρονισθοῦμεν ἄν τὸ χρυσάφι 'ς τήν φωτιάν και νὰ λαγαρισθοῦμεν.
 100 Ἀλλὰ πάλιν λυπήσου μας ὅτ' εἶμαστε δικοί σου, ἄλλον θεόν δέν ἔχομεν, κύριε, μόνον πλὴν σου.
 105 Χεῖρας οὐκ ἐκπετάσαμεν ἡμεῖς εἰς κανένα ἄλλον θεόν ἀλλότριον πλὴν μόνον εἰς σένα. Ἐσένα ἐγνωρίσαμεν κύριον και θεόν μας και σένα ὀνομάζομεν θεόν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐσὺ εἶσαι πάντων ποιητής, προνοητής, προγνώστης και κάθε εἰς ἀπὸ ἡμᾶς εὐρίσκειται χρεώστης
 110 νὰ προσκυνῇ, νὰ ἐπαινῇ, πάντα νὰ σε δοξάζῃ τὸ ἅγιόν σου ὄνομα και νὰ σε ὀνομάζῃ. Ἐσὺ πάλιν προνόησον και παῦσον τὸν θυμόν σου, δεῖξον τήν εὐσπλαγγίαν σου ἐπὶ πιστὸν λαόν σου.
 115 Τὸ ἔλεός σου δόσε μας, δεῖξον τοὺς οἰκτιρμούς σου εἰς τήν κληρονομίαν σου και τοῦ πιστοῦ λαοῦ σου. Ἰδὲ, Χριστέ, τήν κάκωσιν ἐξ ὕψους σου ἁγίου, και ἀπὸ θρόνου δόξης σου τοῦ ὕψηλῦ και θείου σκύψε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἰδὲ τὸ ποίμνιόν σου,
 120 διότι ὅλοι εἶμαστε ποιῆμα τῶν χειρῶν σου, και ἂν μᾶς ἐπαράδοσας εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, ἐσὺ πάλιν μᾶς λύτρωσε με θέλημα δικόν σου. Πῶς ὑπομένεις, κύριε, (1) σκλάβους νὰ μας βλέπεις και δούλους νὰ μας θεωρῆς, και τὸν θυμόν δὲ [τρέπεις]; (2)
 125 Πῶς ὑπομένεις, κύριε, νὰ βλέπῃς ῥήμασμένα τὰ θεῖα μοναστήρια τὰ ἐθεμελιωμένα, τοὺς ὀρειώτατους ναοὺς τοὺς ἁγιογραφημένους νὰ τοὺς βλέπῃς ἐρημούς και καταφρονημένους; και πόσοι ἐγενήκασιν υἱοὶ πυρὸς γέννησι,
 130 θεέ μου παντοδύναμε, και πῶς το ὑπομένεις; Ὅμως, φιλάνθρωπότητε! θάρρῶ, ὅτι κοιμᾶσαι και μᾶς ἀπελησιμόνησες και δέν μας ἐνθυμᾶσαι. Μᾶς βλέπεις πῶς πνιγόμεστε 'ς τὸ βάθος τῆς σκλαβίας
 135 Ἐσὺ πνκ, σηκώσου, δίωξε κίνδυνον τῆς θαλάσσης, και δέν μας δίδεις ἄνεσιν, τήν τῆς ἐλευθερίας.

(1) κῶδ. ἀθένητη μου. — (2) κῶδ. πρέπειαι.

σιώπα και φιμώθητι (sic) εὐθὺς νὰ τήν προστάξῃς, νὰ μας ἐβγάλης τοὺς πτωχοὺς ἐκ τῆν αἰχμαλωσίαν
 ὡς ἀν τοὺς ἀποστόλους σου ἐκ τῆν κλυδωνησίαν. Εἶπόν σοι, «ἀπολλύμεθα, δέσποτα ἐπιστάτα,»
 140 και παρευθὺς τοὺς ἤκουσες, λέγεις καλὰ μαντάτα. «ἐγὼ εἶμι· ἐγέρθητε, τίποτε μὴ φοβῆσθε, μόνον νὰ με δοξάζετε και ἐξομολογήσθε.»
 145 "ὦ και νὰ ἤθελες εἰπεῖ 'ς μᾶς τοιοῦτους λόγους και νὰ μας ἐλευθέρωνες ὡς ἀν τοὺς ἀποστόλους. Εἶπες νὰ εἶσαι μετ' ἐμᾶς ἕως τῆς συντέλειαις και τώρα μᾶς ἐπαράτησες (1) εἰς βάθος ἀπωλείας και μόνον κινδυνεύομεν πότε και νὰ πνιγοῦμεν.
 150 Ἀλλὰ, φιλάνθρωπότητε, πρόσταττε, νὰ ἐβγοῦμεν μέσκα ἀπὸ τήν κάμινον αὐτὴν ποῦ μας φλογίζει, ὅτι 'ς ἐσέν τὸ γένος μας θάρρει και ἀκουμπίζει, εἰς σέ τὸ θάρρος ἔχομεν, εἰς σέ και τήν ἐλπίδα νὰ πάρῃς ἀπὸ πάνω μας ἐτούτην τήν παγίδα και ὕψωσον, μακρόθυμε, Χριστιανῶν τὸ κέρα, και δός ἡμῖν τήν ἄνεσιν και φῶς τὸ τῆς ἡμέρας,
 155 ἐλέη σου τὰ πλοῦσια, θεέ μου, χάρισέ μας και μέσα ἀπὸ τὰς χεῖράς του κάμε ἐλευθέρωσέ μας, διότι εἶν' κατὰ πολλὰ βαρὺς και τεθλιμμένος τῆς δουλωσίονης ὁ ζυγὸς και παραπονεμένος. Ἄν κάμῃς τούτο τὸ καλὸν με τήν σοφίαν σου [γνώσιν]
 160 ὅλα τῆς γῆς τὰ πέρατα σέ θέλουν ἐπαινῶσιν. (1)

ΣΥΝΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΑΙ ΕΥΧΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Σήμερον ἐξῆλθον ἀνά τὰς ὁδοὺς, ἀναζητῶν κατὰ τὸν οἶκόν σου τοῦ προῖσταμένου μου — πενταετὲς τρελλόπαιδον, τὸ ὅποιον, κατὰ τὸ λέγειν τῆς οἰκογενείας του, ἀπὸ τοῦδε παρέχει ἐνδείξεις πνεύματος πρωϊμωτάτου και ἐντελῶς ὑπερόχου. Ἐπαναλαμβάνεται δηλαδὴ και ἐδῶ ἡ ἱστορία τῆς γλαυκὸς τοῦ Λαφονταίνου:

Mes petits sont mignons
Beaux, bien faits et jolis sur tous les points.

Βαδίζων ἐν τῷ βορβόρῳ και ὑπὸ τήν βροχῆν, κατὰ μῆκος τῶν προχειρῶν καταστημάτων τῶν ἀνεγερθέντων ἐπὶ τοῦ βουλεβάρτου, παρετήρουν ὅτι εἰς τὰς ἐκθέσεις ταύτας, τὰς εἰδικῶς προωρισμένας διὰ τοὺς προσφέροντας εὐθηνὰ δῶρα, τὰ παιδικὰ παιγνίδια κατέχουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μᾶλλον περιωρισμένην θέσιν. Βλέπει τις εἰς τήν σειρὰν μυροπώλας, κατασκευαστὰς ἐπισκεπτηρίων ἀστραπιαίως ἐκτυπομένων, ἐφευρέτας σφραγίδων ἐκ νικελίου μὴ φθειρομένου, βιβλιοπώλας ἐκθέτοντας ὑποτετιμημένας φωτογραφίας, παντοδαποὺς ἄλλους μεταπράτας, ἀκόμη κύριόν τινα ἰστάμενον ἐνώπιον μελανοῦ πίνακος και πωλοῦντα ὀδηγίαν πρὸς ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν. Κἄπου κἄπου δὲ μόνον ἀνακῦπτει πενιχρὸν τι παράπηγμα, ἐν ᾧ πλαγγόνες και

(1) κῶδ. ἐπαρίσσει.

νευρόσπαστα αἰωροῦντα μελαγχολικῶς μεταξὺ δύο λυχνῶν πετρελαίου. Ἐν τοῖς μεγάλαις καταστήμασι, τὰ παιγνίδια καθίστανται ἡμέρηαι μᾶλλον περίπλοκα, πολυτελῆ και ὡς εἶπεν ἐπιστημονικά. Εἰς τὰ μικρὰ λαϊκὰ καταστήματα σπανίζουσι και ἐκλείπουσιν. Νομίζει τις ὅτι τὰ παιδία τῆς σήμερον δέν παίζουσιν πλέον. Μετὰ πολλοὺς δισταγμούς και ἀνωφελεῖς ἐρεῖνας, ἐξέλεξα τέλος ἐν θέατρον, θέατρον ἀρκούντως μέγα, ἐφ' οὗ χρυσῶσι γράμμασιν ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιγραφή *Μελόδραμα*, με δύο προσθέτους σκηνογραφίας, ὧν ἡ μία παρίστα δάσος, ἡ δὲ αἴθουσαν, πρὸς τούτοις δὲ δώδεκα νευρόσπαστα ἐνδεδυμένα και ἀνηρημένα ἀπὸ σύρματος ἐξ ὀρειχάλκου. Ἐκαυχώμην ἐνδομύχως διὰ τήν ἀγοράν μου. Ἐνεθυμήθην τήν ἀφεστῶσαν και εὐτυχῆ ἐποχὴν, καθ' ἣν ὅμοιον θέατρον, δωρηθέν μοι τήν 1 Ἰανουαρίου, μοι ἐνεποίησε μίαν τῶν εὐαρέστων ἐκείνων ἐκπλήξεων, αἱ ὁποῖαι φαιδρύνουσιν ὀλόκληρον τήν ζωὴν ἐνὸς παιδίου. Πηλοβατῶν ὑπὸ τῆν ψεκάζουσαν βροχῆν, με τὸ δῶρόν μου ὑπὸ μάλης, ἐνεθυμούμην τήν θελκτικὴν ἐξέγερσιν ἐκάστης πρώτης τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρᾶς μου ἐπαρχιακῆς πόλεως. Μόλις οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἐσήμαινον τὸ πρῶτον ἐθωνὸν και ἐγὼ με ὀφθαλμούς ὀλανοίκτους ἠρέυνων ὀλόγυρα τὸν κοιτῶνα. Πάντες ἐκοιμῶντο ἀκόμη εἰς τήν οἰκίαν, ἀλλὰ μακρόθεν, διὰ τῶν σκοτεινῶν ὁδῶν, ἀντήχη ἡ ὄρθριος συμφωνία, ἣν ἡ μουσικὴ τῆς ἔθνοφυλακῆς ἀνέκρουεν ὑπὸ τὸν οἶκον ἐκάστου τῶν προυχόντων τῆς πόλεως· βαθμηδὸν οἱ ἐρρυθμοὶ ἤχοι προσήγγιζον, ἡ μουσικὴ ἀνέκρουε φαιδρὸν ἐμβατήριον ὑπὸ τὰ παράθυρά μας, εἶτα δ' ὁ θόρυβος ἀπεμακρύνετο ἐκ νέου και ἐξηφανίζετο εἰς τὸ βάθος τῶν προαστείων. Αἱ τετραὶ τῆς ἀμφιλύκης ἀνταύγειαι ἐλευκαινόν τὸ παράθυρον, μὴ δυνάμενος δὲ πλέον νὰ παραμείνω ἐν τῇ κλίνῃ, ἐπήδηον κάτω, μετέβαινα γυμνόπους νὰ ἀπευθύνω τήν πρωτοχρονιάτικην εὐχὴν εἰς τήν οἰκογενείαν μου και παρετήρουν τὸ πολυπόθητον θέατρον, τοποθετημένον ἐπὶ τινος τραπέζης, μεταξὺ δύο κουφωμάτων, και βεβυθισμένον εἰσέτι ἐντὸς μυστηριώδους σκιοφώτος, ἐπαυξάνοντος τὰ θέληγτρα τοῦ ἀνελπίστου τούτου δώρου...

Αἱ ἀναμνήσεις αὐταὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μοι ἐνεπνευσαν μέγαν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τοῦ δώρου τοῦ προωρισμένου διὰ τὸν γόνον τοῦ προῖσταμένου μου, ἀλλ' ἔπειτα καθόσον ἐπλησίαζα πρὸς τήν κατοικίαν τοῦ ἐπισήμου τούτου ὑπαλλήλου — ἔνεκα τῆς βροχῆς ἄρᾳ γέ ἡ τοῦ βάρους τοῦ δέματος ὅπερ ἐκράτουν ὑπὸ μάλης; — ἡσθάνομην τὸν ἐνθουσιασμόν μου καταπίπτοντα, ὡς σπογγώδης ὁμέλεττα ἣν ἀφίνουσι νὰ ψυχρανθῇ. Δέν εἶμαι φιλόκοσμος και ἐπισκέπτομαι τήν σύζυγον τοῦ προῖσταμένου μου ἄπαξ τοῦ ἔτους μόνον. Ἡ

ιδέα δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ, ἐν ἣ πιθανῶς εὐρίσκοντο πρὸ ἐμοῦ καὶ ἄλλοι ἐπισκέπται, μὲ ἔκαμε νὰ ἀνατριχίω ὀλόκληρος καὶ ἤρχισα νὰ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ὑποδοχῆς ἣτις ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸ δῶρόν μου. Φθᾶς πρὸ τῆς αὐλῆος θύρας παρ' ὀλίγον νὰ ἀνακρούσω πρῶταν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους καταβάλλων ὀλόκληρον τὸ θάρρος μου εἰσέρχομαι. Εὐρεία μαρμαρίνη κλίμαξ, διὰ θερμοαγωγῆς θερμαινομένη καὶ καλυπτομένη ὑπὸ παχυχνόου τάπητος, ἐφ' οὗ ἀπαμβλύνεται ἡ κρότος τῶν βημάτων. Ὁ προῖστάμενός μου κατοικεῖ εἰς τὸν τρίτον ὄροφον. Εἰς ἐκάστην βαθμίδα ἦν ἀνέρχομαι αἰσθάνομαι τὴν φυσικὴν ἀτολίαν μου ἐπιτεινομένην καὶ ἀνελλίσσεται πρὸ ἐμοῦ ὀλόκληρος σειρὰ ὄχληρῶν ἐρωτήσεων. — Ὅθ' εἰσέλθω ἀμέσως μὲ τὸ θεατρὸν μου ἢ θὰ τὸ ἀφήσω εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ἀφοῦ εἰδοποιήσω ἐπιτηδεῖως τὸν ὑπὲρ τῆν; Ἐν τούτοις ἐὰν ὁ μικρὸς εἶνε εἰς τὴν αἴθουσαν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τοῦ προσφέρω ἀμέσως τὸ εὐτελές μου δῶρον. — Σημαίνω τὸν κώδωνα ἀμυχανῶν. Μοῦ ἀνοίγουν, ἀλλ' ἄμα εἰσέρχομαι, ἐνῶ προσπαθῶ νὰ ἀποθέσω τὸ ἀλεξιβροχόν μου, τὸ δέμα ὄπερ κρατῶ ὑπὸ μάλης πίπτει μετὰ πατάγου κατὰ γῆς. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς, ἡ σύζυγος τοῦ προῖσταμένου μου ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης, ἵνα προπέμψῃ ἐπισκέπτειάν τινα. Μὲ βλέπει γονυπετῆ ἐπὶ τοῦ δαπέδου νὰ περισυλλέγω τὰ νευρόσπαστα, τὰ ὅποια διεσπάρησαν κατὰ τὴν πτώσιν. Τραυλίζω ἐξηγῶ αὐτῇ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐπισκέψεώς μου, αὐτὴ δὲ ὑπομειδιῶσα μᾶς εἰσάγει, ἐμὲ καὶ τὸ θεατρὸν μου εἰς τὴν αἴθουσαν, πλήρη κυριῶν. — Ποτὲ δὲν ἠμπόρεσα νὰ εἰσέλθω ἀτάραχος εἰς αἴθουσαν, ἐν ἣ εὐρίσκονται ἄλλοι. — Νομίζω ὅτι πάντες προσηλοῦσι τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ μου ἀτόμου. Κλονοῦνται οἱ πόδες μου, προσκόπτω ἐν τῇ ἀδεξιότητί μου κατὰ τῶν ἐπίπλων καὶ ὑποσκάζων διευθύνομαι πρὸς τὸν μικρὸν τῆς οἰκίας, τὸν ὅποιον διαβλέπω ἐν τινὶ γωνίᾳ, ἵππεύοντα ἵππον ἐκ καρτονίου, φυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους. Ὁ μικρὸς, φέρων χιτῶνα ἐκ βελούδου καὶ περιπόδια ἐρυθρά, ἔχει ἤδη περὶ αὐτοῦ σωρὸν παιγνιδίων πολυτίμων— ἕνα σταῦλον δι' ὀκτὼ ἵππους, ἕνα ἀτμοκίνητον σιδηρόδρομον, φρούριον πλήρες στρατιωτῶν γυμναζομένων. — Ἐν μέσῳ τῶν λαμπρῶν τούτων ἀντικειμένων προμαντεύω, ὅτι τὸ ἰδικόν μου ἀγοραῖον παιγνίδιον θὰ ἀποτελῇ πένθιμον ἀντίθεσιν καὶ τοῦτο ἐπαυξάνει τὴν ἀτολίαν μου. — Αἰμίλιε, λέγει ἡ μήτηρ μετ' ἑλαφροῦ τόνου ἀβρόφρονος εἰρωνίας, εὐχαρίστησε τὸν κ. Τριστάν ὁ ὅποιος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ σοῦ φέρῃ αὐτὸ τὸ θεατρὸν. — Καὶ ἐγὼ διὰ χειρὸς τρεμούσης ἐξάγω τὸ *Μελόδραμά* μου τοῦ ἐκ φαίου χάρτου περικαλύμματος καὶ καταθέτω τὴν προσφοράν μου ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Αἰμιλίου, ὅστις ἵσταται ἀ-

γερώχως ἐπὶ τοῦ ἵππου του. Ἐπειτα κάθημαι ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐδάμιου μου δὲν εἰζεύρω τί νὰ εἶπω· ἄλλως οὐδεὶς μοῦ ἀπευθύνει τὸν λόγον· ἡ συνομιλία, διακοπεῖσα πρὸς στιγμὴν, ἐπαναλαμβάνεται. Ἡ οἰκοδόσποινα, ἣτις ἐπιτηδεύεται τὴν εἰδήμονα ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐκφράζει τὴν γνώμην τῆς περὶ τῆς Φεδάρας καὶ τοῦ τελευταίου μυθιστορήματος· ἀλλ' ἐγὼ ὅστις οὔτε τὸ δρᾶμα εἶδον, οὔτε τὸ μυθιστόρημα ἀνέγνω, ἵσταμαι ἄφωνος ἐπὶ τοῦ καθίσματός μου καὶ ἀκροῶμαι μετ' ἀορίστου μειδιάματος. Μετὰ παρέλευσιν ἐνός τετάρτου τῆς ὥρας, θέλω νὰ ἀπέλθω, ἀλλ' ἡ ἐξοδος μὲ τρομάζει ὅσον καὶ ἡ εἴσοδος, μετὰ δέους δὲ ἀναλογίζομαι τὴν στιγμὴν κατ' ἣν πρέπει νὰ ἐγερθῶ, νὰ ἀποχαιρετίσω τὴν κυρίαν καὶ νὰ ἐξέλθω χωρὶς νὰ προσκρούσω κατὰ τῶν ἐπίπλων. Ἀποφασίζω λοιπὸν νὰ παραμείνω μόνος μὲ τὸν Αἰμίλιον, ὅστις ἄνωθεν τοῦ κέλῃτος αὐτοῦ παρατηρεῖ μετὰ περιφρονητικῆς ἀδιαφορίας τὸ κακοχρυσωμένον θεατρὸν μου. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὁ μικρὸς αἰσθάνεται ἐνδόμυχον ταπεινώσιν διὰ τὸ δῶρόν μου καὶ τοῦτο μὲ λυπεῖ κατὰκαρδία. Δὲν ἀκούω πλέον τὸν ψιθυρὸν τῶν συνομιλιῶν, δὲν ἀνοίγω τὰ χεῖλη, παρατηρῶ δὲ μετὰ περιεργίας τὴν γλωσσὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀψικόρου τούτου παιδός, ὅστις ταλαντᾶται ἐπὶ τοῦ ἐκ καρτονίου ἵππου του καὶ τοῦ ἀπευθύνω ἐνδιαθέτως τὸ ἐπόμενον λογίδιον :

«Νεαρέ Αἰμίλιε, καταρρονεῖς τὸ δῶρόν μου. Ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσα νὰ σε εὐχαριστήσω, θέλω τοῦλάχιστον κάτι νὰ σοῦ εὐχηθῶ. Αἰ εὐχαί εἶνε τὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. Ἴδου δὲ ἡ ἰδική μου εὐχή, ἐκ βάθους ψυχῆς προερχομένη. — Μὴ εἶσαι ἄτολμος εἰς τὸν βίον σου. Ὁ κλεινὸς Ῥωμαῖος, τοῦ ὁποίου φέρεις τὸ ὄνομα, δὲν εἶχε τὸ ἐλάττωμα τοῦτο καὶ ἐπῆγε πολὺ ἐμπρός. Ἡ ἀτολία εἶνε ἀμάρτημα θανάσιμον. Ἐχει τὴν ἀρχὴν τῆς ὄχι μόνον εἰς νευρικὴν τινα ἀδυναμίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς εἶδος νοσηρᾶς μερίμνης περὶ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων. Εἰς τὸ βάθος ἐκάστου ἀτόμου ἀνθρώπου ὑπάρχει χαρακτήρ ὑπερήφανος, τὸσον ἀνησυχῶν περὶ τῶν κρίσεων τῶν ἄλλων δι' αὐτόν, ὥστε ἡ ἀνησυχία αὐτῆ τοῦ ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἡρεμίαν πνεύματος καὶ πᾶσαν αὐτοβουλίαν. Οἱ ἄτολμοι ἐκτός τοῦ ὅτι ζημιοῦσιν ἑαυτούς—καὶ εἶμαι φεῦ! εἰς θέσιν νὰ τὸ γνωρίζω—εἶνε ὑπὸ κοινωικὴν ἐποψίν χαρτίᾳ ἄγραφα. Ἐλλειψὶς αὐτοβουλίας, αἰσθημάτων συμπαθείας παραλυόμενα ὑπὸ ἀνοήτου ἀνθρωπίνης εὐλαθείας, ἐνοχος σιγῆ ὅταν εἶνε ἀνάγκη λόγων, ἀνωφελεῖς λόγοι ὅταν εἶνε ἀνάγκη ἔργων. Ἐὰν κατὰ τὴν παροιμίαν ἡ τύχη βοηθῇ τοὺς τολμηροὺς, ἡ ἀτυχία κατ' ἀντίστροφον λόγον, καὶ δικαίως, εἶνε ὁ κλῆρος τῶν ἀτόλων. Σοῦ εὐχομαι, λοιπὸν, Αἰμίλιε πρῶτως νὰ ἀποκτήσης τὴν ἐτοι-

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

Τὸ τμήμα τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ σήμερον ἱστάμεθα, δὲν ἔχει καθ' ἑαυτὸ σημασίαν διάφορον παντὶς ἄλλου τμήματος χρόνου. Εἶνε ἀπλοῦν μικροσκοπικὸν σημεῖον ἐν τῷ ἀπείρῳ τοῦ χρόνου διαστήματι· εἶνε ἀπλῆ σταγὼν ἐν τῷ ἀκατασχέτῳ τοῦ χρόνου χειμάρρῳ, ὅστις οὐδέποτε ἵσταται, οὐδὲν γινώσκει ὄριον. Καὶ ὅμως ἡ ἀρχὴ αὐτῆ τοῦ νέου ἔτους ἔχει μεγίστην σημασίαν δι' ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς, οἵτινες διὰ τοῦ μέτρου τοῦ χρόνου μετροῦμεν καὶ ἐν αὐτῷ βλέπομεν τὴν ζωὴν ἡμῶν κινουμένην. Τὸ λῆξαν ἔτος εἶνε μέρος τῆς ζωῆς ἡμῶν! Μετὰ τοῦ παρερχομένου χρόνου συνδέονται αἱ ἐλπίδες ἡμῶν καὶ οἱ πόθοι, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, αἱ μέριμναι καὶ οἱ ἀγῶνες. Τὸ λῆξαν ἔτος εἶνε ὡς τις παλαιὸς φίλος, μεθ' οὗ συνεβαδίσαμεν, καὶ ὅστις συμμετέσχε καὶ τῶν φαιδρῶν καὶ τῶν ἀλγεινῶν ἡμῶν συναισθημάτων. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποχωρισθῶμεν αὐτοῦ διὰ παντός χωρὶς νὰ εἴπωμεν εἰς αὐτὸ τὸ ὕστατον *χαῖρε*. Εἶνε αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐνῶ ἀποχωρίζομεθα τοῦ παλαιοῦ, ὑποδεχόμεθα τὸ νέον ἔτος. Αἱ θύραι τοῦ νέου ἔτους διανοίγονται πρὸ ἡμῶν· χαιρετίζομεν αὐτὸ. Παλαιὸν καὶ νέον συναντῶνται καὶ τείνουσιν ἀλλήλοισ τὰς χεῖρας. Καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔτος πρόκειται μίγμα ἐκ παλαιοῦ καὶ νέου, ἐξ ἀναμνήσεων καὶ ἐλπίδων, ἐκ μένοντος καὶ παρερχομένου, ἐκ χαρᾶς καὶ λύπης. Ὑπὸ λύπης κυριεύομεθα, ὅταν, ἐπισκοποῦντες τὸ παρελθόν, ἀναμνησθῶμεν πόσαι προσφιλεῖς ὑπάρξεις συνετάφησαν μετὰ τοῦ λήξαντος ἔτους, πόσα ποθητὰ πρόσωπα εἰς μάτην ἀναζητοῦμεν μεταξύ ἡμῶν. Ὑπὸ λύπης κυριεύομεθα, ὅταν, ἐπισκοποῦντες τὸ παρελθόν, ἴδωμεν, πόσων ἡμελήσαμεν, πόσας δυνάμεις συνετριψάμεν, πόσον χρόνον εἰς μάτην κατηναλώσαμεν, πόσοι πόθοι ἡμῶν ἔμειναν ἀνεκπλήρωτοι. Ἀλλὰ κατὰ τὸ νέον ἔτος καὶ ὑπὸ ἐτέρου καταλαμβανόμεθα αἰσθημάτων, τοῦ τῆς ματαιότητος, ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος, ὅτι βαίνομεν ἐγγύτερον εἰς τὸ ἐπὶ γῆς τέρμα ἡμῶν. Ἐγενόμεθα πρῶτον κατὰ ἐν ἔτος. Δὲν δυνάμεθα νὰ προλάβωμεν τὴν βαθμιαίαν ἐξασθένησιν καὶ κατὰπτωσιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων. Βαθμηδὸν τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἀμαυροῦται· τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ βραδύτερον εἰς τὰς φλέβας· ἡ κίνησις τῶν μελῶν γίνεται βαρύτερα· αὐτὰ αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξασθενοῦσι.

Καὶ ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθμιαίας ταύτης ἐξασθένησεως καὶ καταπτώσεως δυνάμεθα νὰ διατηρῶμεν πάντοτε τὴν νεότητά. Ναί· ὑπάρχει μόνιμος καὶ διαρκὴς νεότης. Ὑπάρχει πῆσις τοῦ πνεύματος, ἀφ' ἧς οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐκπίπτωμεν. Ὑπάρχει φαιδρὰ ἐλπίς, ἣτις καὶ τοὺς κροτάφους τοῦ γήρατος περιβάλλει. Ὑπάρχει

μόνητα καὶ τὸ θάρρος, τὰ ἀπαιτούμενα ἵνα βαδίσῃς εὐσταθῶς ἐν τῷ βίῳ. Ὁμίλει ἀγερώχως καὶ μετ' εὐχερείας, βλέπε περίξ σου ἄνευ δειλίας, ἔκλεγε δὲ καὶ ράπτῃν καλόν, διὰ νὰ μὴ εἶσαι γελοῖος ἕνεκα τῶν φορεμάτων σου. Τίποτε δὲν αὐξάνει τὴν ἀτολίαν ὅσον ἡ συναίσθησις, ὅτι εἶνε τις κακῶς ἐνδεδυμένος. Ἐγενήθητι εἰς ἐποχὴν ἀμειλίκτως θετικὴν, κατ' ἣν ὅσοι δὲν γνωρίζουσι νὰ χρησιμοποιήσωσι τοὺς ἀγκῶνας καὶ τὰς πυγμάς, ὅπως ἀνοίξωσι διόδον μεταξύ τοῦ πλήθους, κινδυνεύουσι νὰ κατασυντριβῶσιν. Ὅθ' λάβῃς ἀνάγκην πασῶν τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας σοῦ ἐπέυχομαι. Ἄ! ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ τις ἐκ νέου τὴν ζωὴν του καὶ νὰ προκίση ἑαυτὸν δι' οἰωνοῦποτε προτερημάτων κατ' ἀρέσκειαν ἅμα τῇ γεννήσει του, ὡς ἔκαμον ἄλλοτε αἱ Μοῖραι διὰ τοὺς ἀναδεκτοὺς των, θὰ ἐδώρουν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου τὴν ῥώμην τοῦ Ἡρακλέους, τὴν σταυμυλίαν δέκα δικηγόρων, τὸ θετικὸν πνεῦμα ἀρχαίου ἐμπόρου καὶ τὴν ἰταμότητα τοῦ δὸν Ζουάν. Τούναντιον δὲν θὰ ἀπέκλεια ἀπ' ἐμαυτοῦ ὄνειροπόλον φαντασίαν καὶ ρομαντικὰς νευρώσεις καὶ μετριοφροσύνην ἄκαιρον. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνανεωθῇ ἡ ζωὴ μου, ὡς δὲ λέγει καὶ ὁ Παῦλος Ρίχτερ, ἴσα— ἴσα περὶ τελευταίας τινὸς ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου, ἀπὸ νεκρῶν ἐνεκρῶθη καὶ τὸ παρελθόν παρήλθε. Δὲν θὰ ἀναζωογονήσω ποτὲ τὰς ἐλπίδας τὰς γεννηθείσας περὶξ τοῦ λίκνου μου, ὡς δὲν θὰ ἀναζωογονήσω ποτὲ τοὺς ἦχους τῶν τυμπάνων, ἅτινα ἀνέκρουον ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου, ἐν τῇ μικρᾷ ἐπαρχιακῇ πόλει, τὴν ἐσθινὴν συμφωνίαν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ὁμοιάζω πρὸς πεπαλαιωμένην ἀμαξάν, ἣτις τόσους δρόμους διέτρεξεν, ὥστε κατήνησεν ἐντελῶς σαθρὰ καὶ κονιορτώδης, προσεχῶς δὲ θὰ ριφθῇ ὡς ἄχρηστος εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ ἀμαξοστασίου. Ἀντὶ ὀρθρίων συμφωνιῶν, δὲν ἀκούω πλέον ἐν τῷ μονῆρῳ ἀσύλῳ μου ἢ τὴν ἀρμονίαν τῶν τελευταίων βόμβων τῆς ἡμέρας, ὅταν ἡ ἡμίχλη ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς κοιλάδος, ὅταν ἐπὶ τῶν στεγῶν περιδινούνται οἱ ἐσπερινοὶ ἄτμοι καὶ ἀνάπτονται ἐν πρὸς ἐν τὰ φῶτα. Σὺ, Αἰμίλιε, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ψευδοῦς ἵππου σου ἀρχίζεις τοὺς πρώτους τοῦ βίου δρόμους· διὰ τοῦτο σοῦ εὐχομαι νὰ ἵστασαι στερεῶς ἐπὶ τοῦ ἐπιπίου, πρὸ πάντων δὲ νὰ εἶσαι τολμηρὸς.»

Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ταῦτα μερμηρίζω κατὰ φρένα εἶχα κάπως γελοῖαν τὴν ἐκφρασίν τοῦ προσώπου, διότι ὁ Αἰμίλιος μὲ παρετῆρει μετὰ τῆς αὐθάδους ἐκείνης περιεργίας, μεθ' ἧς τὰ παιδία παρατηροῦσι τοὺς προεδοχότας τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς πληκτικούς! Ἠγέρθη, ἐχαιρέτισα μετὰ δειλίας δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ δι' ἀδεξιῶν ἐλιγμῶν μεταξύ τῶν διεσπαρμένων παιγνιδίων, τῶν ἐδάμιων καὶ τῶν ἐσθῆτων τῶν ἐπισκεπτριῶν, ἐξῆλθον διὰ τῆς θύρας, «Γιαννάκης ὅπως πάντα.»

(André Theuriet).

Δ.

νεανική συμμετοχή εις πᾶν ὅτι καλὸν καὶ ὠραῖον, εἰς πᾶσαν ἀνθρωπίνην χαρὰν καὶ θλίψιν. Ὑπάρχει ἱερός ἐνθουσιασμός ἀείποτε ἀκμαῖος. Ὑπάρχει διαρκὴς πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις. Ὑπάρχει νεότης οὐδέποτε ἐκπίπτουσα, αἰεὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρόσω βαινουσα.

Νεότης! Ὅποια γλυκεῖα καὶ μαγευτικὴ λέξις! Ὅποιοι γόητρον, ὅποιοι ἐνθουσιασμόν διεγείρει ἢ ἀπλῆ ἐκφώνησις τῆς λέξεως ταύτης! Τίς δὲν ποθεῖ νὰ εἶνε πάντοτε νέος; Τίς δὲν βλέπει τὴν νεότητα μετ' ἄλλους ψυχῆς ἀνα πᾶσαν στιγμὴν παρερχομένην; Καὶ ὅμως ὑπάρχει μόνιμος καὶ διαρκὴς νεότης. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης αἰ ἐρυθραὶ παρειαί, αἵτινες τοσοῦτον ταχέως μαραινόνται. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης ἡ σωματικὴ δύναμις ἢ τὸ σωματικὸν κάλλος, ἅτινα τοσοῦτον εὐκόλως συντρίβονται καὶ ἐκλείπουν. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης τὰ ζωηρὰ αἰσθήματα καὶ αἱ σφοδραὶ ἐπιθυμίαι, ἅτινα ἐν χρόνῳ βραχεῖ καγαπίπτουσι καὶ ἐξαφανίζονται. Δὲν εἶνε ἀληθὴς νεότης αἰ αἰσθητὰ ἀπολαύσεις, ὧν τὸ τέλος εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταμέλεια καὶ λύπη.

Ποσάκις νεάνιδες καὶ νέοι, οἵτινες ὑπὸ τὴν ταπεινὴν αὐτῆς ὄψιν ἐνόησαν τὴν νεότητα, ἐμαράνθησαν προῶρως καὶ ἐγήρασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτῶν! Οὐδὲν, ἀπολύτως οὐδὲν μαρτυρεῖ τὴν σφριγῶσαν αὐτῶν ἡλικίαν. Πᾶς ἱερός ἐνθουσιασμός ἀπέπτη ἀπ' αὐτῶν, πᾶς εὐγενὴς ἀγὼν ἔπαυσε, τὰ πάθη μόνον καὶ τὰ μάταια ὄνειρα καὶ αἱ κεναὶ ἐλπίδες παρέμειναν, ἵνα ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ζωῆς ἰκμάδα καὶ ἐνωρὶς ρυτιδώσωσι τὸ νεανικὸν αὐτῶν μέτωπον. Ποσάκις τούναντιον γυναῖκες καὶ ἄνδρες προβεβηκότες διατηροῦσι τὴν νεότητα τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ ζωηρότητι καὶ τῇ δυνάμει!

Ναί· δὲν ὑπάρχει γῆρας διὰ τοὺς καλλιεργούντας τὴν νεότητα τοῦ πνεύματος. Δὲν γηράσκουσι, διότι διάγουσι βίον, ὃν οὐδ' ὁ πανδαμάτωρ χρόνος δύναται νὰ καταστρέψῃ. Δὲν γηράσκουσι, διότι πίνουσιν ἐκ τῆς δροσερᾶς τοῦ πνεύματος πηγῆς, ἐξ ἧς ἀναβλύζει πάντοτε νέα δύναμις καὶ ζωὴ. Δὲν γηράσκουσι, διότι οὐδέποτε ἐλάτρευσαν τὰ εἰδῶλα τῆς ματαιότητος καὶ τῶν αἰσθησέων, ἐξ ὧν ἡ παγερὰ πνοὴ τοῦ μαρασμοῦ καὶ τῆς φθίσεως. Δὲν γηράσκουσι, διότι ὑπεράνω πάντων ἔθηκαν πάντοτε τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλόν.

Ἄλλ' ἡ νεότης τοῦ πνεύματος θὰ ἐξησθῆναι καὶ αὐτὴ τάχιον ἢ βραδύτερον, ἂν περιορίζετο εἰς τὴν ἀπλῆν μελέτην καὶ καλλιέργειαν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τέχνης, τοῦ ἀληθοῦς καὶ καλοῦ. Πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τοῦτο καὶ ὁ ἱερός ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ἐνθουσιασμός, ἡ ἱερὰ ἐκείνη ἀγάπη, ἥτις ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν καὶ ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς τὴν πηγὴν παντὸς ἀγαθοῦ. Μόνη ἡ ἱερὰ αὐτὴ ἀγάπη συγκρατεῖ ἡμᾶς ἐς αἰεὶ νέους. Μόνη ἡ

ἱερὰ αὐτὴ ἀγάπη δὲν γηράσκει, ὅταν πᾶσαι αἰλοπαὶ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξασθενῶσιν· ἀποβαίνει τούναντιον σὺν τῷ προῖοντι χρόνῳ γλυκύτερα, καθαρότερα καὶ τελειότερα. Ἡ ἱερὰ αὐτὴ ἀγάπη εἶνε τὸ φῶς τὸ φωτίζον καὶ καθοδηγῶν τὸν ἄνθρωπον· ἄνευ αὐτῆς καὶ αὐτὸ τὸ ζωηρότατον πνεῦμα ἀποκάνει. Ἡ ἱερὰ αὐτὴ ἀγάπη πληροῖ τὸ πνεῦμα ζωτικῷ χυμῷ· διατηρεῖ τὴν καρδίαν θερμὴν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν διαυγῆ. Ἡ ἱερὰ αὐτὴ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς δὲν κλείονται, καὶ ὅταν ἡ ἐσπέρα τοῦ βίου ἐγγίξῃ καὶ ἡ τελευταία νύξ ἐπέρχηται.

Πᾶς τις δύναται νὰ κατέχῃ τὴν διαρκὴ ταύτην νεότητα. Δύναται δὲ νὰ κατέχῃ αὐτήν, ἂν ἀποδέχεται ὑπερτάτην τινὰ δύναμιν δημιουργήσασαν καὶ ἐφορῶσαν τὰ πάντα· ἂν πιστεύῃ εἰς ἠθικὴν τινὰ τάξιν· ἂν πιστεύῃ εἰς προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀνώτερον τοῦ ἐπὶ γῆς· ἂν πιστεύῃ ὅτι ἡ νίκη εἶνε πάντοτε ὑπὲρ τοῦ καλοῦ, καὶ ὅταν ἠττᾶται ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ πᾶσα ἐλπίς φαίνεται ἐγκαταλείπουσα αὐτόν. Δύναται πᾶς τις νὰ κατέχῃ τὴν διαρκὴ νεότητα, ἂν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διατηρῇ τι ὑπέρτερον τῶν διηνεκῶς μεταβαλλομένων πραγμάτων· ἂν ἀκολουθῇ τοὺς αἰωνίους νόμους τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ δικαίου· ἂν ἀναγνωρίζῃ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν τὴν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ μαρτυρουμένην, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ αὐτῆς· ἂν ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ διαφυλάττῃ πίστιν, ἀγάπην καὶ φιλίαν καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ὑπέρτερον τῶν ἐπιγείων, ὑπέρτερον τῆς στιγμιαίας λάμψεως, ὑπέρτερον τῆς κρίσεως τῶν πολλῶν, ὑπέρτερον πάσης ἐπιγείου μεταβολῆς· ἂν ἰδιοποιῆται πᾶν ὅ,τι γνήσιον ἀνθρώπινον, πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ νόμον ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ λαῶ. Ὁ οὕτω ποιῶν δὲν μαραίνεται ἐν χρόνῳ, δὲν γηράσκει.

Ὅστις ὅμως ὡς Θεὸν αὐτοῦ ἔχει τὴν ὕλην· ὅστις οὐδένα ἀποδέχεται προορισμὸν ἀνώτερον καὶ ὑψηλότερον τοῦ ἐπὶ γῆς· ὅστις οὐδένα γινώσκει ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ νόμον ἀνώτερον ἢ τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ τὸν ἐγωισμόν καὶ τὰς ματαιὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις· ὅστις δὲν ζητεῖ τὸ ἐπ' αὐτῷ ὡς ἄλλος Σαμαρείτης νὰ ἐπιχέῃ ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπὶ τὰς ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς πληγὰς τῶν δυστυχῶν· οὗτος μαραίνεται ἐν χρόνῳ καὶ γηράσκει. Ναί· ἐκεῖνος ζῆ ἀληθῶς, ὅστις δὲν διάγει βίον ἀδρανῆ καὶ μεμονωμένον, δὲν ζῆ μόνον δι' ἑαυτόν, ἀλλ' ἐργάζεται διαρκῶς καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, συμμετέχει τῆς χαρᾶς καὶ θλίψεως τῶν ἄλλων, ὅστις κατέχεται ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς φιλοτιμίας νὰ πράξῃ καλὸν τι καὶ μόνιμον, νὰ βοηθήσῃ πάσῃ δυνάμει τοὺς περὶ αὐτόν καὶ νὰ προαγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἀγαθόν. Ὁ τοιοῦτος δὲν μαραίνεται ἐν χρόνῳ, δὲν γηράσκει, ἀποβαίνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ζωηρότερος καὶ εὐθυμότερος, συνδέει τὴν νεότητα μετὰ τοῦ γῆρατος, τὴν νεα-

νικὴν φαιδρότητα μετὰ τῆς γεροντικῆς συνέσεως, τὴν παιδικὴν ἀθωότητα καὶ καθαρότητα μετὰ τῆς ἀνδρικῆς θελήσεως καὶ σοβαρότητος. Ὁ τοιοῦτος, ἐνὶ λόγῳ, παραμένει εἰς αἰεὶ νέος, κατέχει τὴν μόνιμον καὶ διαρκὴ νεότητα.

Εἶθε τὸ ἀρχόμενον νέον ἔτος νὰ ἐγκαινίσῃ ἐν πάσῃ ἑλληνικῇ καρδίᾳ τὴν διαρκὴ ταύτην καὶ μόνιμον νεότητα, καὶ οὕτω ἀποσοβῆθῃ παρ' ἡμῖν ὁ ἐπαπειλούμενος κίνδυνος τοῦ γῆρατος, τοῦ μαρasmus καὶ τῆς φθίσεως.

I. ΜΟΣΧΑΚΗΣ.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 810.]

Ἐξ ὧν εἶπομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις συμπεραίνομεν, ὅτι ὠδηγούμενοι ἐκ τῆς γραφῆς περὶ τῆς πνευματικῆς ποιότητος τοῦ γράφοντος καὶ λαμβάνοντες ἐπίκουρον καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ παράστημα ἐκ τῆς χειρὸς, δυνάμεθα εἰς πολλὰς περιστάσεις ν' ἀναπαραστήσωμεν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν τὴν εἰκόνα τῆς ὅλης αὐτοῦ προσωπικότητος, κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ἡ ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία καὶ ἡ τελειότης ἢ μὴ τῆς εἰκόνος ἐξαρτᾶται βεβαίως ἐκ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἰκανότητος πρὸς τὸ κρίνειν, ἐπεξηγεῖν τοὺς συμβολικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξάγειν συμπεράσματα.

Οὕτω π.χ. βλέποντες γραφὴν πολυκίνητον, ἐκφράζουσαν δὲ ἰσχυρὰν δύναμιν θελήσεως καὶ δράσεως, ἀναλογιζόμεθα ἀντίχειρα μέγαν, ἔχοντα ἰσχυρὰ τὰ σφαιρώματα αὐτοῦ, ἤτοι χεῖρα ἰσχυράν, προσφυῆ, πολυκίνητον. Τοιαύτη ὅμως χεῖρ προϋποθέτει ἀνάλογον διάπλασιν ὅλου τοῦ σώματος καὶ δὲν εὐρίσκεται εἰς ἀνθρώπους φθισιῶντας, στενωθώρακας, ἔχοντας στενοὺς τοὺς ὤμους καὶ κεκλιμένον τὸ σῶμα. Ἐὰν δὲ ἡ γραφὴ αὕτη φέρῃ συγχρόνως τοὺς χαρακτῆρας τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς ἰκανότητος πρὸς τὸ ἄρχειν καὶ τὴν ἔξιν τοῦ διατάσσειν, δυνάμεθα καὶ νὰ στοιχηματίσωμεν ὅτι ὁ γράφων ἔχει ἀετώδη, γρυπὴν ῥίνα, οἷα ἡ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου ἢ τοῦλάχιστον ἀπλῶς κεκαμμένην, οὐδαμῶς δὲ μικρὰν ἢ σιμὴν, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ἡ κάτω αὐτοῦ σιαγὼν εἶνε στερεὰ καὶ τελείως ἀνεπτυγμένη (οἷα π.χ. αἰ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, ἢ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α'. κ. ἄ.) καὶ ὅτι τὸ βλέμμα τοῦ εἶνε ὀξὺ καὶ στερεόν, προερχόμενον οὐχὶ ἐξ ἀμαυρῶς κυανῶν οὔτε περιπαθῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν. Ἐὰν ἡ γραφὴ δεικνύῃ συγχρόνως καὶ ὑπερῆφανον αὐτοσυνειδησίαν, κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων ἔχει ὀρθίαν στάσιν τοῦ σώματος καὶ φέρει πάντοτε τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, ἐὰν δὲ ψυχρότητα καὶ ἰσθησίαν, ἡ κεφαλὴ εἶνε μᾶλλον κεκλιμένη

πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ χεῖλη στερεῶς κεκλεισμένα καὶ τὸ πρόσωπον μικρὸν τι συνοφρυωμένον. Αὗται δὲ αἰ ὑποστάσεις τῶν ψυχικῶν διαθέσεων, εἶνε αἰ κυρίως ἀποτυπούμεναι ἐν τῇ γραφῇ, καὶ δὴ πολλῶν περισσότερον τῶν ἀπὸ τῶν διαθέσεων τούτων ἐκπηγάζουσιν ἰδιοτήτων καὶ παροδικῶν καταστάσεων τῆς ψυχῆς, αὗται δὲ εἶνε καὶ αἰ παρέχουσαι τὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ εἰς τὸ ὅλον παράστημα ἐκάστου ἀνθρώπου.

Ὡς παράδειγμα δὲ τῆς ὀρθότητος τῶν λόγων τούτων ἀναφέρωμεν τὴν ὑπογραφήν Αἰκατερίνης τῆς Β'. τῆς Ῥωσσίας. Ὁ γνωρίζων ἐκ τῆς ἱστορίας τὴν ὑψηλὴν ταύτην καὶ ἐπιβάλλουσαν, σωματώδη γυναῖκα, τὴν ἔχουσαν μέλη τοῦ σώματος σπαργῶντα, δὲν θὰ δυσκολευθῇ ποσῶς νὰ εὕρῃ συμφωνίαν μεγίστην μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τῆς καὶ τοῦ ὅγκου τοῦ σώματος.

Τούναντιον γραφὴ πολυκίνητος, διευθυνομένη ὅτε μὲν πρὸς τὰ ἄνω ὅτε δὲ πρὸς τὰ κάτω, ἔχουσα γράμματα ὀξέα, ἀδρά, πλήρη ἰσχύος, πρὸς δὲ τούτοις λοξὴ καὶ φέρουσα ἀγρίους συρμούς φαντασιώδεις, οἷα ἡ ἐξῆς

παντάπασι δὲν ὑποδεικνύει πρόσωπον φλεγματικόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπαριστᾶν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν τὸ παράστημα ποιητοῦ, κινουμένου τῆδε κακίσει ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ ψάλλοντος ἀπαισιδοξοῦς ιδέας καὶ ἀπελπιστικὰς, ἢ τὸ τοῦ ἐγωῖστοῦ καλλιτέχνη, τοῦ τείνοντος ἀκαταπονήτως εἰς πραγμάτων τοῦ ἰδεώδους. Δὲν ὑποδεικνύει λοιπὸν ἡ γραφὴ αὕτη τὴν εἰκόνα εὐπόρου τινὸς πολίτου, ἔχοντος βραχεῖα σκέλη, παχὺ σῶμα, πλατείας, σαρκώδεις χεῖρας, κεφαλὴν χονδρὴν, καθημένην ἐπὶ βραχέος λαιμοῦ καὶ φέρουσαν ὀλίγας, λαμπρῶς ἐκτεινόμενας τρίχας, ἀλλ' ἄνθρωπον μᾶλλον λεπτοφυῆ καὶ ἀδύνατον, μακροῦ παραστήματος, ἴσως μελανότριχα, ἔχοντα λεπτὰς ὀφρῦς καὶ εὐρὺ μέτωπον, χεῖρας ἰσχνὰς, νευρώδεις, ζωηρὰς κινήσεις τῶν μελῶν, φέροντα τοὺς δακτύ-

λους διὰ τῶν ἐξηγηρωμένων τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ διερχόμενον πρὸ ἡμῶν διὰ ταχέως βήματος, μὲ τὸν πύλον βαθείως κεχωσμένον ἐν τῇ πλῆθι ἰδεῶν ἐγκυμονούση κεφαλῇ.

Καὶ ἡ ὄπισθεν δὲ ὑπογραφή τοῦ Α. Δουμά ἀναμνήσκει ζωηρῶς εἰς τὸν γνωρίζοντα τὴν προσωπογραφίαν του τὸν σωματώδη, ἀραβοειδῆ γίγαντα, τὸν ἔχοντα ὅλως ἡμελημένην στάσιν τοῦ σώματος καὶ ἀγρίας κινήσεις τῶν μελῶν αὐτοῦ. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Δουμάς, καίπερ ἔχων φαντασίαν ἀχλί-νωτον καὶ πνεῦμα ἀκατάβλητον, εἶχε σῶμα ἀναλόγως πχῦ καὶ ὑψηλόν.

Μοι Βο

Ἐνταῦθα ἔχομεν τὴν γραφὴν δύο ἀνθρώπων, οἵτινες ὅπως γράφωσι πλατέως καὶ ἀνεξαρτήτως οὕτω ἐμφανίζονται καὶ εἰς τὸν κόσμον, ἀπλοῦντες ἐπὶ τῆς τραπέζης τοὺς ἀγκῶνας (ιδίως δὲ ὁ πρῶτος, διότι ὁ δεύτερος φαίνεται μᾶλλον λόγιος) καὶ ὅταν κάθηνται ἀνοίγοντες τὰ σκέλη. Ἴνα ὅμως ἔχωσι τὰς ιδιότητας ταύτας ἀνάγκη νὰ ἔχωσιν εὐρὺν θώρακα, μέγα στόμα, πλατείαν κεφαλὴν καὶ φωνὴν ἰσχυράν, εἶτι δὲ καὶ χρήματα ἐν τῷ θυλακίῳ. Ἐνεργητικὴν ὅμως χεῖρα οὐδεὶς ἔχει ἐκ τῶν δύο τούτων κυρίων, οὔτε βλέμματα ὀνειροπόλα, οὔτε μακρὸν καὶ ἰσχνὸν λαιμόν.

Κ Ν Α

Ἐνταῦθα ἔχομεν γραφὰς ἀντιθέτων χαρακτήρων, δειλῶν, μετριοφρόνων. Τὸ μέσον γράμμα, τὸ πεπεισμένον καὶ συνισταμένον, ἀνήκει εἰς ἀνθρώπων καταβεβλημένον ὑπὸ τῶν πολλῶν φροντίδων, ἔχοντα δὲ σῶμα μακρὸν καὶ ἰσχνόν, μὲ μακρὸν λαιμόν, στενὸν πρόσωπον, ὅστις καθήμενος συστέλλει τοὺς ἀγκῶνας καὶ κάμπτει τὰ σκέλη ὑπὸ τὸ κάθισμα, ἐνῶ συγχρόνως κλίνει τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ διμυλεῖ διὰ φωνῆς ἀσθενεῖς, διακοπτομένης ὑπὸ μικρᾶς βηχός.

Ἐτεροι γράφαὶ ἔχουσαι γράμματα λίαν προμήκη καὶ κάθετα ὑποδεικνύουσι σῶμα ὑψηλόν, στάσεις ὀρθίας καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα, νομίζομεν, ἀκροῦσιν ὅπως καταδειξοῦσιν ὅτι ἡ γραφὴ δεικνύει ἡμῖν εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τὴν τε ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν προσωπικότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ἐὰν δ' ἐνίοτε δὲν ἀναλογούσιν ἡ ἐξωτερικὴ φυσιογνωμία πρὸς τὸν ἐνδύμυχον πνευματικὸν τοῦ ἀνθρώπου χαρακτήρα, τοῦτο προέρχεται ἐκ διαφόρων αἰτίων, οἷον ἐπιδράσεων ἐξωτερικῶν, ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὕτω οἱ βραχύσωμοι ἄνθρωποι ἐνίοτε φαίνονται ἔχοντες

πολὺ περισσότερον πνεῦμα τοῦ μεγέθους τοῦ σώματος τῶν, πολλὰ δὲ μεγάλα σώματα δὲν φαίνονται κατοικούμενα ἐπίσης ὑπὸ ἰσομεγέθους μεγάλου πνεύματος, ἐξ οὗ ἴσως προέρχεται καὶ ἡ ἀδεξία καὶ ἀπλαστος στάσις αὐτῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις δὲ ταύτας ἡ γραφὴ θὰ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν σωματικὴν τῶν προσώπων τούτων φυσιογνωμίαν.

Ἐὰν δὲ μεμονωμένοι τινὲς περιστάσεις, ἀντιφατικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ἀγνοοῦσι τινα νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὰ ἀνωτέρω περὶ διαγνώσεως καὶ χαρακτήρος ἐκ τῆς γραφῆς δὲν ἔχονται ὑποστάσεις, δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν τοῦτον πρὸς τὸν ἀσθενῆ, ὅστις ἔνεκα τῆς κακῆς διαγνώσεως ἐνὸς ἰατροῦ ἀπεριπτεν ὅλην τὴν ἰατρικὴν ὡς ἄχρηστον ἐπιστήμην. Καὶ ἐνταῦθα δέον ὁ ἀμερόληπτος ἀναγνώστης νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι «οὐδεὶς κανὼν ἄνευ ἐξαιρέσεως.»

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἑλληνικαῖς παροικίαις, οὕτω καὶ ἐν Καβάλλᾳ ἡ ἑορτὴ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ἐορτάσθη ὅσον ἔνεστι λαμπρῶς καὶ ἐνθουσιῶδως. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὁ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ διαμένων καὶ τὰς Μούσας ὅσον καὶ τὸν Ἐμπολαῖον ἐπιτυχῶς θεραπεύων κ. Ἰω. Κωνσταντινίδης, ἀπήγγειλεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξιολόγον πρὸς τὸν Διάδοχον ποίημα, ἐκ τοῦ ὁποῖου παραθέτομεν ὧδε τὸ ἐπόμενον ὡραῖον ἀπόσπασμα, δι' οὗ περαίνεται τὸ ποίημα.

Σ. τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ

Τί καρτερεῖς; Τί στέκεσαι, μικρὸ μου Κωνσταντίνε! Δὲν εἶν' ὁ θρόνος σου αὐτὸς τοῦ μένεις, αἱ Ἀθῆναι. Ἔχεις ξεφτέρια λεβεντιὰ χιλιάδες διακόσια. Τὴν Ἐλασσῶνα διάβηκες, θὰ γείνουσ' ἄλλαις τόσαις. Κι' ὡς τὸ νὰ 'μπῆς κ' ὡς τὸ νὰ βγῆς τ' Ὀλύμπου τὰ

Χίλιας χιλιάδες θὰ 'βοηθοῦν μὲ τὰ σπαθιά 'ς τὰ χέρια. Σὲ καρτεροῦν 'ς τὴν Ἡπειρὸ γίλια καπετανάτα, Καὶ παρεκεῖ τ' Ἀλέξανδρου τὰ τρομερὰ φουστὰτα, Ἀπὸ Μακεδονόπουλα, παιδιὰ ἀνδρειωμένα.

Ἄλλον κανένα μὴν ἀκοῦς, μόν' πίστευσε ἐμένα. Θὰ γείνη πύρινη φωτιὰ τὸ κύμα τοῦ Κανάρη, Κι' εἰς τὰ μπογάζια θὰ σ' εὐρῆ ἀπ' ἔξω καθάλλαρη, Νὰ σοῦ φωτίσῃ γιὰ νὰ 'μπῆς 'ς τὴ 'παυμένη Πόλι.

— Ἐμπρὸς νὰ 'ποῦν τὰ χεῖλή σου, κι' ἔτοιμοι εἶνε ὅλοι. Μὲ μιά 'ματιά σου φλογερὴ ἡ Κρήτη— ἡ Ἀμαζόνα Παίονει ἐπάνω μόνῃ τῆς τοῦ Γένους τὸν ἀγῶνα. Γρήγορα ζώσου τὸ σπαθί καὶ σέλωσε τὸ ἄτι. Μὴν περιμένεις πλεῖο πολὺ· μᾶς μαύρισε τὸ μάτι.

Ὅλα μας, ποῦχεις τ' ὄνομα γλυκὸ 'σάν τὴν Ἑλένη Δός του 'ς τὸ χέρι τὸ σταυρὸ, Ἐσὲν περιμένει. Σὰν μὰνα Σπαρτιάτισσα δόσε του τὴν εὐχὴ σου Καὶ πὲς τὰ Τὰν ἢ ἐπὶ τὰν 'ς τὸ 'γκαρδιακὸ παιδί σου.

ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

ΑΙΩΝΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Πλείστα ὅσα ἐφευρέθησαν αἰώνια ἡμερολόγια, τὸ παρὸν ὅμως ὕπερ προσφέρω ὑμῖν εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐμετακόμιστον, διότι δύνασθε νὰ διατηρήσητε τοῦτο εὐκολώτατα ἐν τῷ νῷ ὑμῶν, μηδὲ ὄλως φοβούμενοι ν' ἀπολέσητε αὐτό. Ποιοῦμαι χρῆσιν πρὸ δεκαετίας τούτου, πάντες δὲ εἰς ὅσους ἐδίδαξα αὐτὸ ὑπερευχαριστήθησαν. Πέποιθα λοιπὸν ὅτι δύναται ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας.

Τὸ τοιοῦτον ἡμερολόγιον μοὶ ἐπέδειξεν ὁ Ἀζεβέδος ἐπιφανὴς τεχνοκρίτης ἀποθανὼν πρὸ δεκαετίας. Πεπρωκισμένος διὰ θαυμασιωτάτης μνήμης ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸν ἐγκέφαλόν του ἡμερομηνιῶν, ἀριθμῶν καὶ παντὸς εἶδους πληροφοριῶν. Ἡ ἑκτακτος αὕτη μνήμη δὲν ἦτο φυσικὴ ἀλλ' ἐπίκτητος· ὠφείλετο εἰς τέχνην ἀπομνημονεύσεως ἐφευρεθείσαν ὑπὸ τοῦ φίλου του κ. Α. Παρί.

Ἡμέραν τινὰ συνεζήτητον καὶ κατηγόρουσ' ἀδικώτατα τὴν ἀπομνημονευτικὴν ταύτην τέχνην. «Λάβε, μ' εἶπε, χάρτην καὶ μολυβδοκόκδυλον, θὰ σὲ διδάξω τὸ ἡμερολόγιον, καὶ ὑπόσχουμαι ὅτι δὲν θὰ λησμονήσῃς τοῦτο καθ' ὅλον τὸν βίον σου! Γράφε:

Ἰανουάριος,	οὐδέν,	μηδέν.
Φεβρουάριος,	ἀσυμμετρία,	τρία.
Μάρτιος,	φιλοπατρία,	ἑξή.
Ἀπρίλιος,	παῖξιν,	ἑνα.
Μάϊος,	ἀνθισμένα,	τέσσαρα.
Ἰούνιος,	τέσσαρα,	ἑξή.
Ἰούλιος,	βρέξιν,	δύο.
Αὐγουστος,	κρύο,	πέντε.
Σεπτέμβριος,	1885,	μηδέν.
Ὀκτώβριος,	οὐδέν,	τρία.
Νοέμβριος,	πολυομβρία,	πέντε.
Δεκεμβριος,	25,	πέντε.

— Τί μ' ὑπαγορεύεις; τί σημαίνουσι πάντα ταῦτα;

— Μὴ ὀργίζου, σ' ὑπηγόρευσα νὰ γράψῃς «Ἰανουάριος, οὐδέν», διότι ὁ Ἰανουάριος εἶναι ὁ μὴν, ἐν ἀρχῇ τοῦ ὁποῖου πάντες δοκιμάζουσι τὴν τύχην των χαρτοπαικτοῦντες, συνηθέστατα ὅμως οἱ πλείστοι μόνον τὴν ἀγρυπνίαν ἀπολαμβάνουσι, καὶ κέρδος οὐδέν. Εἶπον νὰ γράψῃς μηδὲν διότι ὁμοιοκαταληκτεῖ μὲ τὸ οὐδέν.

Ὁ Φεβρουάριος ἔχει μόνον 28 ἡμέρας, εἶναι λοιπὸν ὁ μόνος μὴν, εἰς ὃν σχετικῶς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῶν λοιπῶν παρατηρεῖται τις ἀσυμμετρία. Λοιπὸν «Φεβρουάριος, ἀσυμμετρία, τρία».

Ὁ Μάρτιος δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν μὴν ὁ ἀφιερωμένος τῇ φιλοπατρίᾳ, διότι κατὰ τοῦτον ὑψώθη ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας κτλ. Λοιπὸν «Μάρτιος, φιλοπατρία — τρία».

Ὁ Ἀπρίλιος εἶναι ὁ μὴν τῶν ψευδῶν, καὶ καθ' ὃν πρέπει κανεὶς νὰ προσέχῃ μὴ ἄλλος τις

κατορθώσῃ νὰ τὸν παίξῃ. Λοιπὸν «Ἀπρίλιος, παῖξιν, ἑξή».

Ὁ Μάϊος εἶναι ὁ μὴν τῶν ἀνθῶν πάντα σχεδὸν τότε εἶναι ἀνθισμένα. «Μάϊος, ἀνθισμένα, ἑνα».

Ὁ Ἰούνιος εἶναι ὁ μὴν τοῦ θερισμοῦ, ἐργασίας ἐπιπόνου, ἕκαστος γεωργὸς πρέπει νὰ ἐργάζεται κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον μὲ τὰ τέσσαρα. «Ἰούνιος, τέσσαρα, τέσσαρα».

Ὁ Ἰούλιος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν θερμὸς μὴν καθ' ὃν σπανιώτατα πρέπει ν' ἀναμένη τις ὅτι θὰ βρέξῃ.

Λοιπὸν «Ἰούλιος, βρέξιν, ἑξή».

Κατὰ τὸν Αὐγουστον ἄρχονται αἱ πρῶται βροχαὶ καὶ μετὰ τὰς θερμὰς νύκτας τοῦ Ἰουλίου ἄρχεται τις αἰσθανόμενος τὸ πρῶτο κρύο. «Αὐγουστος, κρύο, δύο».

— Ἀλλά, εἶπον αὐτῷ, πάντα ταῦτα τὰ ὁποῖα μοὶ διηγείσαι εἶναι ἐντελῶς ἀνόητα.

— Καλλίτερον, σοὶ λέγω ὅτι δὲν θὰ τὰ λησμονήσῃς ποτέ· ἀλλ' ἄφες με νὰ τελειώσω.

Ὁ Σεπτέμβριος διὰ τοὺς νεωτέρους ἡμᾶς Ἑλληνας πολλὰς περιέχει ἀναμνήσεις, κατ' αὐτὸν ἀπενεμήθη τῷ τόπῳ τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ κυρίως ὁ Σεπτέμβριος τοῦ 1885 καθ' ὃν συνέβη τὸ πραξικόπημα τῶν Βουλγάρων καὶ ἐκλήθη ἡ ἐπιστρατεία καὶ ἐπηκολούθησαν τσαῦτα, οὐδέποτε θέλει λησμονηθῆ. Διὰ τοῦτο «Σεπτέμβριος 1885, πέντε».

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον πᾶσαι αἱ εἰσοδεῖαι συμπληροῦνται, καὶ οὐδέν μένει πλέον εἰς τοὺς ἀγροῦς. Λοιπὸν «Ὀκτώβριος, οὐδέν, μηδέν».

Ὁ Νοέμβριος εἶναι ὁ μὴν καθ' ὃν σχεδὸν πάντοτε ἐπικρατεῖ πολυομβρία:— «Νοέμβριος, πολυομβρία, τρία».

Ὁ Δεκέμβριος εἶναι ὁ μὴν τῶν ἑορτῶν, καὶ πάντες ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς μικροὶ τε καὶ μεγάλοι ἀναμένουσι μετὰ χαρᾶς νὰ φθάσῃ ἡ 25 Δεκεμβρίου, καὶ ἐορτάσωσι τὰ Χριστούγεννα. «Δεκέμβριος, 25, πέντε».

Γνωρίζων ταῦτα, — ἀφοῦ δ' ἀναγνώστῃς δις καὶ τρίς, οὐδέποτε θὰ τὰ λησμονήσῃς— ἤξευρες τὸ ἡμερολόγιον, τοῦλάχιστον τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἴδου πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῇς.

Ἡ ἐβδομάς ὡς γνωστὸν ἔχει ἡμέρας ἑπτὰ, ἀρχίζει διὰ τῆς δευτέρας ἢ σημεῖοῦμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 1, ἡ τρίτη φέρει τὸν ἀριθμὸν 2 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Πρέπει νὰ ἐνθυμηθῃσαι, θέλω δὲ σὲ διδάξῃ πῶς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται τὸ ἔτος.

Κατὰ τὸ 1887 ἀρχίζει πέμπτην (δηλ. 4ην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος). Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 4 ἀφίρουν μίαν μονάδα, μένει 3. Ὁ ἀριθμὸς 3 εἶναι ὁ τοῦ ἔτους 1887, ὁ ἀριθμὸς δ' οὗτος λαμβάνεται ὡς βᾶσις τοῦ ὑπολογισμοῦ.

Τούτου θεθέντος, ὑποθέτω ὅτι ποθεῖς νὰ μάθῃς ποίαν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος θὰ τύχῃ ἡ ἑορτὴ

του Εὐαγγελισμού, ἡ 25 Μαρτίου. Πρὸς τοῦτο κάμνεις τὴν ἐξῆς πρόσθεσιν:

Ζητεῖται νὰ εὐρεθῇ τοῦ Μαρτίου ἡ	25.
Μάρτιος, φιλοπατρία, τρία	3.
ἄριθμὸς τοῦ ἔτους	3.

τὸ ὅλον 31.

Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτου δέον νὰ ἀφαιρῆται πάντοτε τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον τοῦ 7. Ἐπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀφαιροῦμεν 28, μένει 3. Ὁ ἀριθμὸς 3 ὡς εἴπομεν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Τετάρτην τῆς ἐβδομάδος. Ἄρα ἡ 25 Μαρτίου θὰ εἶναι Τετάρτη.

Καὶ ἕτερον παράδειγμα. Ζητεῖται ἡ 15 αὐγούστου εἰς ποίαν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος θὰ τύχη:

αἰτούμενον	15.
Αὐγούστος, κρῦο—δύο	2.
ἄριθμὸς ἔτους	3.

20.

ἀφαιροῦμεν τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον τοῦ 7 ἤτοι $2 \times 7 =$

14

6

ἄρα ἕκτην ἡμέραν ἤτοι Σάββατον.

Ἄνοιξε τὸ ἡμερολόγιόν σου καὶ θὰ πεισθῆς, ὅτι ἐνθυμούμενος τὰς ἀνοήτους 12 φράσεις τοῦ διδάκτορος Ἀζεβέδου δύνασαι νὰ εὐρῆς πάσας τὰς ἡμερομηνίας τοῦ ἔτους. Δύσκολον μόνον εἶναι νὰ εὐρῆς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου ἡ ἀπομνημονευτικὴ τέχνη ἐφρόντισε καὶ προσεχῶς θὰ σ' ὑποδείξω τρόπον.

(Ἐκ τῆς «Nature».)

N. X. A.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῆς τελευταίας ὁμιλίας τοῦ γηραιοῦ στρατάρχου Μόλτκε ὁρμηθεῖσαι αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι διάφορα περὶ αὐτοῦ ἀνέκδοτα, ὧν εἶνε καὶ τὸ ἐξῆς. Καίτοι δυνατὸς καπνιστὴς ὁ Μόλτκε εἶνε ὅμως γέρον ὑγιέστατος εἶνε ἀκριβῶς 87 ἐτῶν, μόλις δὲ φαίνεται ἐξηκοντούτης. Ἀγαπᾷ δὲ κατ' ἐξοχὴν τὰ κατὰ σιγάρα (ποῦρα,) καὶ ἕνεκα τούτου τοῦ πάθους ὅπερ εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς Γερμανοὺς συνεπέρανε ποτὲ ὁ Βίσμαρκ ὅτι ἡ ἔκβασις τῆς μάχης θὰ εἶνε ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν. Ὅτε δηλαδὴ, διακρουόντος τοῦ πολέμου πρὸς τὴν Αὐστρίαν, κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1866, ἐκυμαίνεται ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἡ ἔκβασις τῆς μάχης, ὁ Βίσμαρκ ἀπορῶν καὶ τραχύμενος ὑπὸ ἐσωτερικῆς ἀνησυχίας προσήλθεν ἔριππος εἰς τὸν Μόλτκε, ὅστις ἀτάραχος ἐθεώρει σιωπηλῶς τὴν μάχην ἔριππος. Ὁ Βίσμαρκ δὲν ἐτόλμησε ποσῶς νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν, ἀλλ' ἐνθυμηθεὶς ὅτι εἶχεν εἰσέτι δύο σιγάρα ἐν τῇ σιγαροθήκῃ του, ἐν καλὸν καὶ ἐν ὑποδεεστέρως ποιότητος, προσέφερεν αὐτὴν χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν εἰς τὸν ἀρχι-

στράτηγον. Ὁ Μόλτκε ἐπίσης χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἔλαβε τὴν σιγαροθήκην, παρετήρησε καλῶς τὰ δύο σιγάρα καὶ ἐξέλεξε τὸ καλλίτερον. Τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τὸν Βίσμαρκ ἔστρεψε τὸ ἄλογον καὶ ἐπανήλθεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν θέσιν «διότι, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ἀροῦ ὁ Μόλτκε εἶχε τὴν ἀταραξίαν ψυχῆς, ὥστε νὰ σκεφθῇ νὰ ἐκλέξῃ τὸ καλλίτερον σιγάρον, ἡ μάχη θὰ παραίτη καλὰ»

Στατιστικὴ τηλεγραφικῶν γραμμῶν. Αἱ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσαι τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος ἔτους 1885 εἶχον μῆκος 6,293 χιλιομέτρων. Τὰ δι' αὐτῶν διαβιασθέντα ἐσωτερικὰ τηλεγραφήματα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀνήλθον εἰς 554,556. Πρὸς τούτοις ἐλήφθησαν δι' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 60,933 τηλεγραφήματα, ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 58,104 καὶ διήλθον ἀπλῶς διὰ τῶν ἐλληνικῶν γραμμῶν, ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχόμενα, 62,954. Τὰ ἐπίσημα τηλεγραφήματα, κατὰ τὸ ἔτος 1885, ἀνήλθον εἰς 8,686. Ὡστε ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν διαβιασθέντων τηλεγραφημάτων ἀνέρχεται εἰς 735,233, ἐξ ὧν εἰσπράχθησαν δραχμαὶ 1,065,809.

Κατὰ τὴν γενεμένην ἐσχάτως ἐπίσημον ἀπογραφὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν, αἱ ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ Κράτει ὑπάρχουσαι τοιαῦται εἰσὶν 195, ἐξ ὧν 186 μὲν δι' ἄνδρας, 9 δὲ διὰ γυναῖκας. Ἐν ταῖς μοναῖς ταύταις διατιθῆναι 1936 πρόσωπα, ἐξ ὧν 1720 εἰσιν ἄνδρες καὶ 219 γυναῖκες εἰς τούτους προσθετέοι καὶ οἱ δόκιμοι, ἀνερχόμενοι ἐν συνόλῳ εἰς 714, διαφρούμενοι δὲ κατὰ εὔλον εἰς 642 ἄρρενας καὶ 72 θήλειαι. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὑπηρεταὶ ἐν ταῖς μοναῖς, ἀνερχόμενοι ἐν ὅλῳ εἰς 943 ψυχάς. Ὡστε ἐν ταῖς ἀναγέσει τούτοις οἴκοις διατιθῶνται ἐν ὅλῳ 3596 άτομα.

Ὁ διάσημος Ῥωμαῖος στρατηγὸς Παῦλος Αἰμίλιος ἀπέπεμψε τὴν σύζυγόν του Παυρίαν, καίτοι ὁ εἶς αὐτῆς γάμος ὑπῆρξε καλλιτεκνιότατος, διότι αὐτὴ ἦν ἡ τεκοῦσα αὐτῶν τῶν κλεινότετων Σκηπτῶνα καὶ τῶν Φάβιων Μάξιμων. Οἱ φίλοι τοῦ Παύλου Αἰμιλίου ἐκάκιζον αὐτὸν διὰ τοῦτο, ἐρωτῶντες αὐτὸν διατί ἀπέδωξε τὴν γυναῖκά του, ἀροῦ καὶ σώφρων καὶ εὐμορφος καὶ παιδοποιὸς ἦτο; Ὁ δὲ Παῦλος Αἰμίλιος προτείνων τὸ ὑπόδημα (ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι κάλιον καλοῦσιν) εἶπεν «Δὲν εἶνε εὐπρεπὲς τοῦτο; νεουργεῖς; ἀλλὰ ποῶς ἐξ ἡμῶν γνωρίζει ἐὰν θλίβει που τὸν πόδα μου;»

Ἐσχάτως ὁ κλεινὸς Παστὴρ μετέβη εἰς Βορδιγέραν τῆς Ἰταλίας, ἵνα ζητήσῃ ἀνάπαυαν ἀπὸ τῶν καματηρῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν. Ὁ δήμαρχος τῆς Βορδιγέρας καὶ ὁ ἑπαρχος, τῇ ἐντολῇ τῆς κυβερνήσεως, ἐδεξιώθησαν αὐτὸν μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν. Διὸ ὁ Παστὴρ μειδιῶν εἶπε: «Μὲ δέχθετε ὡς ἡγεμόνα . . . — Ἀλλὰ μήπως δὲν ἡγεμονεύετε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ; ἀπήντησεν ἐτοίμως ὁ δήμαρχος.